

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-3-17 (Soruşturma)

Karar Sayısı : 07-28/255-88

Karar Tarihi : 28.3.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

- 10 **Başkan** : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Aydın ÇELEN, Pelin ERDOĞAN

C. ŞİKAYET EDEN : - Ahmet Nuri BORAZAN

1. Anafartalar Mah. Dr. Sadık Ahmet Cad. No: 30/A
Manisa

20 **D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN:**

- Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği
1. Anafartalar Mah. Dr. Sadık Ahmet Cad. No: 28
Manisa

Temsilcisi: Av. Zeynep PAÇACI
Konuk Cad. Vakıf İşhanı Kat: 2/28 Manisa

30 **E. DOSYA KONUSU:** Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'nin belirlediği altın satış fiyatlarına uymayan üyelerin üyeliğini sona erdirerek faaliyetlerini zorlaştırdığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayetçi Ahmet Nuri BORAZAN tarafından Dernek aidatı ödemedikleri ve yönetim kurulu kararlarına uymadıkları gerekçesiyle Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'nden (Dernek) çıkarıldıkları, sebebinin belirlenen fiyatlara uymamaları olduğu, yönetimin işlenmiş altının alım satımına ilişkin belirlediği fiyat listesiyle esnaf üzerinde yazılı ve sözlü baskı uyguladığı iddia edilmektedir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ**

Manisa'da faaliyet gösteren Özkardeşler Kuyumculuk San. Tic. Ltd. Şti. Müdürü Ahmet Nuri BORAZAN'ın, 2004 yılında üye aidatlarını ödedikleri halde Dernek aidatı ödemedikleri ve yönetim kurulu kararlarına uymadıkları gerekçesiyle Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'nden çıkarıldıkları, sebebinin belirlenen fiyatlara uymamaları olduğu, yönetimin işlenmiş altının alım satımına ilişkin belirlediği fiyat listesiyle esnaf üzerinde yazılı ve sözlü baskı uyguladığı, artık Dernek'e üye olmadıkları için kendilerine baskı uygulayamayan Dernek başkanının mal sağlayan toptancılara, kendilerine ve diğer uymayan kuyumculara mal verilmemesi için baskı yaptığını ilişkin,

50

Rekabet Kurumu kayıtlarına 27.2.2006 tarih ve 1171 sayı ile intikal eden dilekçesi üzerine 17.3.2006 tarih ve 2006-3-17/İİ-06-AÇ sayılı İlk İnceleme Raporu hazırlanmıştır.

60 Söz konusu İlk İnceleme Raporu'nun görüşülmesi sonucunda alınan 23.3.2006 tarih ve 06-20/261-M sayılı Rekabet Kurulu Kararı ile; konuya ilişkin olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti için, Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği hakkında aynı Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası gereğince soruşturma yapılmasına karar verilmiştir.

31.3.2006 tarihinde, Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tarafa soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunularak 30 gün içinde ilk yazılı savunmasını göndermesi istenmiştir. Dernek'in ilk yazılı savunması süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

70 Kurul, 7.9.2006 tarih ve 06-61/845-M sayılı Kararı ile; yürütülmekte olan soruşturmanın 23.9.2006 tarihinde sona eren süresinin, 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde 23.9.2006 tarihinden itibaren 2 ay uzatılmasına karar vermiştir.

Soruşturma sonucunda hazırlanan 22.11.2006 tarih ve SR/06-25 sayılı Soruşturma Raporu Kanun'un 45. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ile ilgili tarafa tebliğ olunmuş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraftan 30 gün içinde yazılı savunmasını göndermesi istenmiştir. Dernek'in ikinci yazılı savunması yasal süresi içinde Kurum'a intikal etmiştir.

80 Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı 5.1.2007 tarihli "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, 6.1.2007 tarihinde tüm Kurul Üyeleri ve tarafa tebliğ edilmiştir. Tarafın ek görüşe karşı cevabı yasal süresi içinde Rekabet Kurumu'na intikal etmiştir.

Rekabet Kurulu'nun 15.2.2007 tarih ve 07-14 sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 27.3.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyeleri, Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ilgililere gönderilmiştir.

90 27.3.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmıştır.

Rekabet Kurulu 28.3.2007 tarihinde 07-28/255-88 sayılı nihai kararını vermiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

100 1- Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'nin altın satış fiyatlarını pazar dışında belirleme, belirlenen fiyatlara uymayan üyelerin üyeliğine son verme ve faaliyetlerini zorlaştırma ve kuyumcuların Cumartesi günleri nöbetleşe olarak dükkanlarını kapatmaları yönünde karar alarak mal arzını kontrol etme eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan eylemlerden

sırasıyla “Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi” şeklindeki (a) bendi, “rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi” şeklindeki (d) bendi ve “mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi” şeklindeki (c) bendi ile uyum gösterdiği sabit görülerek, Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiği;

110 2- Ayrıca 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesindeki koşullar sağlanmadığından bu ihlaller bakımından mevcut haliyle muafiyet verilmesinin mümkün olmadığı;

3- Ancak yukarıda sayılan ihlallerden sadece altın alış ve satış fiyatının belirlenmesi ihlali bakımından, Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği tarafından açıklanan fiyatların tavsiye veya maksimum niteliğinde olması halinde, Kanun’un 5. maddesindeki koşulları sağlayabileceğinden muafiyetten yararlanılabileceği;

120 4- Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği’nin 4054 sayılı Kanun’un 16. maddesinin ikinci fıkrası gereğince para cezası ile cezalandırılmaları gerektiği; para cezasının tespitinde altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine yönelik olarak etkin bir sistem kurulmuş olmasının, kuyumcularla bu yönde sözleşme imzalanmasının, uygulamaların sıkı bir biçimde denetlenmesinin, belirlenen fiyatlara uymayan üyelere çeşitli yaptırımlar uygulanmasının, bu yaptırımlar dahilinde para cezası verilmesinin ve/veya üyeliğe son vererek ilgili kuyumcunun diğer üyeler ve toptancılarla alışverişinin engellenmesinin ve fiyat belirleme işlemine 2006 yılında da devam ediliyor olmasının ağırlaştırıcı unsurlar olarak göz önünde bulundurulabileceği

130 ifade edilmektedir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Soruşturmaya taraf olan Dernek üyelerinin kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterdikleri dikkate alınarak ilgili ürün pazarı, “kuyumculuk pazarı” olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması, ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve belirleyici olmaktadır.

150 Soruşturmaya taraf olan Dernek üyesi kuyumcular satışa sundukları altını genellikle Manisa dışından temin etmelerine rağmen, bu ürünleri Manisa’daki müşterilere satmaktadırlar. Bu nedenle, “Manisa ili” ilgili coğrafi pazar olarak belirlenmiştir.

I.2. Haklarında Soruşturma Yürütülen Taraf

I.2.1. Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği

160 Merkezi 1. Anafartalar Mah. Dr. Sadık Ahmet Cad. No: 28 Manisa olan Dernek, Manisa'da faaliyet gösteren kuyumcu ve sarraflar tarafından 1989 yılında kurulmuştur. Dernek'in 7 kurucu üyesi bulunmaktadır. Dernek Tüzüğü'nde Dernek'in amacı özet olarak; mesleki konularda seminer düzenlemek, mesleki dayanışma sağlamak ve esnafa mal satan kuyumcu toptancılarının organizasyonunu düzenlemek olarak belirtilmiştir.

Dernek'in kurulduğu dönemde yürürlükte olan 2908 sayılı Dernekler Kanunu¹ uyarınca şirketler dernek üyesi olamadıklarından şirketleri temsile yetkili kişiler, Dernek'e üye olmuştur. Teşebbüs temsilcilerinin işten ayrılmaları ya da teşebbüs sahibinin el değiştirmesi haline sıkça rastlandığı için Dernek üye sayısı değişmektedir. 15.11.2006 tarihi itibarıyla Dernek üye sayısı 101'dir.

I.3. Yapılan Tespit ve Deliller

170 İlk inceleme, tarafın yazılı savunmaları ve soruşturma sürecinde 4054 sayılı Kanun'un 14, 15 ve 44. maddeleri uyarınca yapılan yerinde incelemeler ve ilgililerden bilgi isteme sonucunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

I.3.1. Altın Alım ve Satım Fiyatının Belirlenmesine İlişkin Eylemler

180 1. Dernek Tüzüğü'nün Üyeliğin Sona Ermesi başlıklı 10. [eski 11. md] maddesine göre, genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına uymayan üyeler yönetim kurulu kararı ile dernek üyeliğinden çıkarılarak üye kayıt defterinden silinecektir.

2. 12.6.2001 tarih ve 285 sayılı yönetim kurulu kararı doğrultusunda gönderilen 13.6.2001 tarih ve 136 sayılı yazıda, altının piyasada Dernek'in tespit ettiği fiyatların çok altında satılması nedeniyle artan şikayetler üzerine altın fiyatlarının düşürüldüğü bildirilmiştir.

3. 3.7.2001 tarih ve 287 sayılı yönetim kurulu kararı uyarınca Dernek yönetim kurulu tarafından üyelere gönderilen 16.7.2001 tarih ve 140 sayılı yazıya göre, altın fiyatlarının istikrarını temin etmek için alınan kararlar aşağıdaki gibidir:

190 " ...
3- Etiket birliğinin sağlanması,
...
6- Dükkanların kapatma saatlerinde birliğin sağlanması,
...
10- Başka işyerlerinden alınan ürünlere kesinlikle fiyat verilmemesi,
11- Fahiş fiyatla etiketin altında veya üstündeki rakamlarla alışveriş yapılmaması."

¹ 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 3. maddesine göre, fiil ehliyetine sahip gerçek veya tüzel kişiler önceden izin alınmaksızın dernek kurma hakkına sahiptir.

200 Etiket fiyatı bozan, fahiş fiyatla alışveriş yapan, nöbette izinsiz dükkan açan ve bitmiş alışverişleri bozan kuyumculara 16.7.2001 tarihinden itibaren yaptırım cezalarının uygulanacağı belirtilmiş; yaptırımlar karara uymama sıklığına göre ikaz, ihtar, üyelikten ihraç, tamircilerle ve toptancılarla ilişkilerin kesilmesi, basın yoluyla cezalandırma ve gerekli mercilere şikayette bulunma olarak belirlenmiştir.

210 4. Yönetim kurulunca 31.7.2001 tarih ve 290 sayı ile alınan karar uyarınca hazırlanan 1.8.2001 tarih ve 142 sayılı yazıda, etiket fiyatlarının altında veya üstünde alışverişte bulunduğu tespit edilen üye Tahsin ÖZER'e yönetim kurulunca İKAZ cezası verildiği belirtilmiş, kuyumcular arasında birlik ve beraberliği temin etmek ve fiyat istikrarını sağlamak için yönetimin kararlarına uyulması talep edilmiştir. 2.8.2001 tarihli yazı ile ise, etikette belirtilen fiyatlara uymayan ilgili kişinin ikaz edildiği üyelere bildirilmiştir.

5. Yönetim kurulunca 23.10.2001 tarih ve 293 sayı ile, birlik ve beraberliğin sağlanması, altın fiyatlarının tespiti için 6.11.2001 tarihinde toplantı yapılmasına karar verilmiştir. Ancak düzenlenen toplantının yapılamadığı anlaşılan 9.11.2001 tarih ve 151 sayılı yazı ile üyeler yeni toplantıya çağırılmıştır.

220 6. Kuyumcu Halil ÇINAR'ın 17.11.2001 tarihinde imzaladığı göz önünde bulundurulduğunda, düzenlenen 6.11.2001 tarihli toplantı ertesinde hazırlandığı düşünülen tip sözleşme 69 kuyumcu üye tarafından imzalanmıştır. "Ticareti karlı kılacağı" umulan sözleşmede, 22 ayar etiketlerde ikram sınırı toptancıların has satışının 966 milyemle çarpılması sonucu elde edilecek rakam olarak belirlenmiş, üyelere kolaylık olması için Dernek'in fiyat açıklarken ikram payını ekleyeceği ifade edilmiştir. Ayrıca yeni ve eski çeyrek altın satış fiyatı ile 22 Ayar hurda bilezik veya mamullerin fiyatlarının nasıl hesaplanacağı tespit edilmiştir. Sözleşmede cezai uygulamayı gerektiren davranışlar; etiket fiyatlarını bozma, bitmiş alışverişleri bozma ve fahiş fiyatla mal satma olarak belirtilmiştir. Kuralların ihlal edilmesi halinde uygulanacak 230 cezalar ise; Dernek'ten ihraç ve Dernek tabelasının geri alınması, toptancılarla, esnafla ve tamircilerle ticari ilişkilerin kesilmesi, 10,00 gr 22 ayar altın karşılığı senet alınması ve her türlü ilişkinin kesilmesi olarak sıralanmıştır. Dernek tarafından toptancılar Selami DELAN ve Tayfun ÇİLOĞLU'na gönderilen yazılarda, sözleşme imzalandığı ve etiketleri bozan üyelere karşı yönetimce bazı önlemler alındığı belirtilerek, önlemlerin uygulanmasında Dernek'e yardımda bulunmaları talep edilmiştir.

240 7. 25.12.2001 tarih ve 296 sayılı yönetim kurulu kararında, yapılan kontrollerden yönetim kurulunun tespit etmiş olduğu fiyatlara uymayan üye Nadir TÜLÜN'ün şifahen uyarılmasına rağmen fiyatları bozduğunun anlaşıldığı belirtilmiştir. Aynı tarih ve 154 sayılı yazıda, yapılan şikayetin doğruluğunu tespit etmek amacıyla fiyatı bozduğu iddia edilen anılan üyeden söz konusu bileziğin teslim edilmesi talep edilerek, aksi halde fiyat bozma fiilini işlemiş bulunacağı ve Dernek'in uygulaması gereken cezaya muhatap olacağı bildirilmiştir.

8. 3.1.2002 tarih ve 297 sayılı yönetim kurulu kararında, yönetimce denetlenen altın fiyatlarındaki olumlu neticenin tüm esnafa yazı ile bildirilmesine karar verildiği belirtilmiştir.

250

9. Dernek Başkanı Recep KUMCULAR tarafından üyelere gönderilen 7.1.2002 tarih ve 156 sayılı toplantı davetiyesinde, gündem maddeleri arasında yeni tek Atanın 2 milyon TL karla satılması ve çeyrek alış ve satış fiyatları ile ilgili açıklamalar yer almaktadır. 15.1.2002 tarihli bu toplantıya ilişkin olarak; 22 ayar altın satışının has altın satış fiyatı olarak yazılmasına karar verildiği ifade edilmiştir. Ayrıca 966 milyem belirlenen fiyat eşiği ve son ikram sınırı, çeyrek Ata, yarım Ata ve tek Atanın eski ve yeni tarihli olmasına bağlı olarak alış ve satış fiyatları kar miktarları belirtilmek suretiyle tespit edilmiştir. Son olarak yazının bir önceki sözleşmelerin devamı olduğu, uyulmadığı takdirde 10 gr has altın cezası uygulamasının devam edeceği belirtilmiştir.

260

10. 29.1.2002 tarihli yazıda, Dernek Başkanı Recep KUMCULAR, üye F. Aldülkadir ÖZKARA'ya yönetimin aldığı kararlara uymadığının tespit edildiğini ve bu nedenle 10 gr altın karşılığı bağış alınmasına karar verildiğini bildirmiştir. Konuya ilişkin olarak 4.3.2002 tarihli yazı ile, alınan kararlara uymadığı gerekçesiyle Aldülkadir ÖZKARA yönetim kurulu toplantısına davet edilmiştir.

270

11. 4.3.2002 tarihli yazıda, Dernek Başkanı Recep KUMCULAR tarafından, üye Nazım ATLI alınan kararlara uymadığı gerekçesiyle yönetim kurulu toplantısına davet edilmiş, 1.4.2002 tarihli yazıda ise, anılan üyeye yönetimin aldığı kararlara uymadığının tespit edildiği ve bu nedenle 10 gr altın karşılığı 130 milyon TL bağış alınmasına karar verildiği bildirilmiştir.

280

12. 18.3.2002 tarihli Dernek genel kuruluna sunulan yönetim kurulu faaliyet raporunda, iki yıllık görev sürelerinde altın fiyatlarının muntazaman İzmir ve İstanbul borsasından alınarak fiyat levhalarına yazıldığı, anons edildiği ve fiyat istikrarının sağlanması için toplantılar düzenlenerek kararlar alındığı belirtilmiştir.

13. 1.4.2002 tarihli yazıda, yönetim kurulu fiyat tespit komisyonunun 22 ayar bileziğin hurda alış fiyatını has alışın 900 milyemi karşılığı olarak belirlediği, 900 milyem altında veya 912 milyemin üzerinde hurda alış fiyatı belirleyen esnaf hakkında gerekli işlemlerin yapılacağı belirtilmiştir.

290

14. 9.4.2002 tarihli yazıda, yapılan şikayetler sonucu üye Ahmet MEĞRELİ'ye Dernek kurallarına uygun satmadığı gerekçesiyle, 10 gr altın karşılığı bağış alınmasına karar verildiği bildirilmiştir. Yazıdan, Dernek kurallarına uymamaktan kastın fiyatı bozmak olduğu anlaşılmaktadır.

15. 9.4.2002 tarih ve 187 sayılı yazı ile, yapılan kontroller sonucu yönetim kurulunun aldığı karar ve prensiplere uymadığı tespit edilen üye Serdar UÇMAK'a 10 gr altın karşılığı bağış alınmasına karar verildiği bildirilmiştir. Aynı tarih ve 186 sayılı yazıda da aynı gerekçe gösterilerek üye Adnan DENERİ'ye 10 gr altın karşılığı bağış alınmasına karar verildiği bildirilmiştir.

300 **16.** Haziran 2002'de Artunç Kuyumculuk 148 kayıt numarası ile, Dernek'in belirlediği fiyatlara uymayan Delan Kuyumculuk'u şikayet etmiş, kendisinin fiyatlara uymadığını beyan ettiğini belirterek, yönetim kurulunun bu konuyu karara bağlamasını talep etmiştir.

17. 9.3.2004 tarihli Dernek genel kuruluna sunulan yönetim kurulu faaliyet raporunda, iki yıllık görev sürelerinde altın fiyatlarının muntazaman İzmir ve İstanbul borsasından alınarak fiyat levhalarına yazıldığı, anons edildiği ve fiyat istikrarının sağlanması için toplantılar düzenlenerek kararlar alındığı belirtilmiştir.

310 **18.** 13.3.2004 tarih ve 309 sayılı yazı ile üyelere, Dernek olağan kongresinde alınan kararlar bildirilmiştir. Buna göre, Dernek'in açıklamış olduğu fiyatlara riayet edilecek ve satılan mal diğer dükkanlarca bozulmayacaktır. Ayrıca nöbet uygulamasının başlaması tarihine kadar eldeki promosyon malzemelerin eritilmesi gerektiği, nöbet süresince promosyon yapılmasının yasaklandığı belirtilmiştir.

320 **19.** Dernek'e sunulan 22.3.2004 tarihli dilekçede, 1989 yılında Dernek'in kuruluş amacının günlük altın fiyatlarını ilan edip kuyumcu esnafı arasında fiyat birliği sağlamak olduğu hatırlatılarak, bir süredir Dernek'in düşük kâr marjlı fiyat ilan ettiği belirtilmekte, eski fiyatlandırmaya geçilmesi talep edilmektedir.

330 **20.** Dilekçe üzerine 22.3.2004 tarih ve 354 sayı ile alınan yönetim kurulu kararı doğrultusunda 23.3.2004 tarih ve 316 sayılı yazı ile üyeler aynı gün toplantıya çağırılmıştır. 25.3.2004 tarih ve 317 sayılı yazıdan 23.3.2004 tarihinde toplantı yapıldığı anlaşılmaktadır. Toplantıda alınan kararlar olarak; Dernek'in açıkladığı fiyatların kesinlikle bozulmaması, ikram fiyatında 990 milyemin altına inilmemesi, otokontrol sisteminin uygulanacağı, fiyatı bozanlara satılan altın miktarının değeri kadar cezai müeyyide uygulanacağı, tekrarı halinde üyelikten ihraç edileceği belirtilerek, ekte Dernek'in fiyat belirleme sistemi sunulmuştur. İlgili çizelgede, 22 ayar bilezik, 18 ayar altın, 14 ayar altın, Cumhuriyet Ata lira, ziynet Ata, yarım Ata, çeyrek Ata ve Reşat liranın alış ve satış fiyatları has alış/satış fiyatının belirlenen oranla çarpılması sonucu elde edilmektedir. 22 ayar bilezikte has fiyat uygulaması 29.3.2004 tarihinde başlayacaktır. Söz konusu çizelgede, opsiyonlu ürünler belirtilmiştir.

340 **21.** Dernek yönetim kurulu tarafından üyelere gönderilen 1.4.2004 tarih ve 318 sayılı yazıda, takas alışverişlerinde 25.3.2004 tarihli yazıda belirtilen kurallara uyulacağı, *"fiyat istikrarında sağlanan başarının artarak devam etmesi için, esnaf arasındaki OTOKONTROL sistemine hassasiyetle uyulması"* gerektiği belirtilmiştir.

22. 5.4.2004 tarih ve 321 sayılı yazı ile Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE, genel kurulda alınan kararlara uymayanlar hakkında yapılan şikayetleri değerlendirmek üzere yönetim kurulu üyelerini toplantıya davet etmiştir. Yönetim kurulunca alınan 6.4.2004 tarih ve 356 sayılı karar uyarınca hazırlanan 7.4.2004 tarih ve 321 sayılı yazıda, üyeler İsmet GÖZEL ve Fatih

350 DAĞ'a; 9.3.2004 tarihli genel kurulda ve 23.3.2004 tarihinde birlik ve beraberliği sağlamak için yapılan toplantıda alınan kararlar, 13.3.2004, 309 tarih/sayılı, 23.3.2004, 316 tarih/sayılı ve 25.3.2004, 317 tarih/sayılı yazılarda açık seçik bildirildiği halde "KUYUMCU ESNAFI ARASINDA BİRLİK VE BERABERLİĞİ, FİYAT İSTİKRARINI" bozdukları tespit edildiğinden kendilerine İHTAR verildiği, uyarılara rağmen fiyat istikrarını bozduklarının yönetim kurulunca tespit edilmesi halinde Tüzük'ün 11. maddesi [yeni 10. md] uygulanarak üyeliklerinin sona erdirileceği bildirilmiştir.

360 **23.** 5.4.2004 tarih ve 321 sayılı yazıda Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE, 23.3.2004, 25.3.2004 ve 1.4.2004 tarihli yazılarda altın fiyatlarının tespiti, ne şekilde hesaplanacağı ve uymayanlar hakkında ne tür bir işlem yapılacağına bildirilmesine karşın bazı üyelerin uymadıklarının tespit edildiğini belirterek, disiplin kurulundan İbrahim SANDIKÇI, Ertan GÜLER ve Atilla BÖYÜR'ün dilekçelerinin incelenerek fiyatı bozanlar hakkında gerekli işlemin yapılmasını talep etmiştir.

24. Mustafa BAĞLALI'nın 5.4.2004, Yaren Kuyumculuk'un 2.6.2004 ve Gökhan DEMİRBEK'in 24.6.2004 tarihli dilekçelerinde, belirlenen fiyatın altında satış yapan kuyumcular Dernek'e şikayet edilmiştir.

370 **25.** Dernek tarafından üyelerine gönderilen ve altın fiyatları hakkındaki 28.4.2004 tarih ve 342 sayılı yazıda, 25.3.2004 tarih 317 sayılı "sarrafıye satışının genel şartlarını düzenleyen yazıda" anlaşılmayan bazı noktaların yeniden düzenlendiği belirtilmiştir. Buna göre, eski ve yeni tarihli ayrı ayrı olmak üzere Reşat lira, Ata lira, tek Ata, yarım Ata, yarım altın, çeyrek altının alış ve satış fiyatlarında etiket fiyatının ne kadar altında ya da üzerinde "opsiyonlu" alış / satış yapılacağı örnek verilerek açıklanmıştır. Yazının sonunda aşağıdaki notlar yer almaktadır:

380 *"1- Yukarıda açıkladığımız ve örnekli gösterdiğimiz alış-satış sistemini, çok açık ve net olarak anlatıldığından dolayı, sonradan yapılan uygunsuz alış-satışlarda tolerans tanınmayıp, esnaf hakkında gerekli işlem yapılacaktır,*

2- Son günlerde yapılan alış verişlerde mesleğimize ve esnaflığımıza uymayan davranışlar tespit edilmektedir, örneğin yapılan alış verişlerde belirtilen OPSİYONLARDAN daha fazla tolerans tanıyıp ayrı kartlar yazılmakta, bunları yapan esnaf arkadaşlarımız DERNEK yöneticileri tarafından bilinmekte ve gerekli zamanlarda uyarılarını yapıp, dernek tarafından isimleri not alınmaktadır,

3- Bu tür esnaf arkadaşların esnaflık prosedürüne uygun olarak alış veriş yapmaları gerekmektedir,

390 *4- Dernek yönetimi bu fiyat politikasını, esnaf arkadaşlarımızın kesinlikle uygulamasını temenni eder."*

26. 29.4.2004 tarih ve 326 sayılı yazıda, fiyat istikrarı çalışmasının istenen düzeye gelmeye başladığı, uyumun devamlılığı ve haksız kazanç sağlayanların tespit edilmesi için otokontrole devam edilmesi belirtilmiştir.

27. Muharrem UZUNLAR'ın şikayet dilekçesi üzerine yönetim kurulu, 29.4.2004 tarih ve 358 sayı ile sözlü ve yazılı uyarılmasına rağmen alınan kararlara uymayan üye İsmet GÖZEL'in üyelikten ihraç edilmesine karar vermiştir. 30.4.2004 tarih ve 330 sayılı yazıyla, toptancı Selami DELAN'a karar gönderilerek, İsmet GÖZEL ile alışverişte bulunulmaması bildirilmiştir. Aynı karar aynı tarih, 329 sayılı yazıyla Tayfun ÇİLOĞLU, Özkardeşler, Ertan CANİK, Ersel BALAMAN ve Ahmet DİLMAN'a da gönderilmiştir. Karar, İsmet GÖZEL'e 328 sayılı yazıyla bildirilmiştir.

28. Aynı konuya ilişkin Dernek üyelerine gönderilen 30.4.2004 tarih ve 327 sayılı yazıda, üyelere İsmet GÖZEL'in 29.4.2004 tarih 358 sayılı yönetim kurulu kararı ile "Manisalı kuyumcular arasındaki birlik ve beraberliği bozduğu" gerekçesiyle üyelikten ihraç edildiği bildirilmiş, Dernek'in izni olmadan İsmet GÖZEL ile altın alışverişine girilmemesi, altın tamir işi yapılmaması rica edilmiştir.

29. Ahmet SANDIKÇIOĞLU'nun 8.5.2004 tarihli dilekçesinde, Dernek Başkanı'ndan belirlenen fiyatın altında satış yapan İhlas Kuyumculuk'u disiplin kuruluna sevk etmesi talep edilmiştir. İhlas Kuyumculuk sahibi Zeki GÖNLÜAÇIK'ın, şikayete konu alışverişte müşteriye kartlarını boş olarak verdiğini, yazının kendisine ait olmadığını belirtmesi üzerine, disiplin kurulu yazının ilgili kişiye ait olmadığını tespit ederek herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına karar vermiştir. Disiplin kurulu raporunda, yaz döneminde işlerin açılması ile bu tür olayların artacağı düşünülerek üyelerin yazılı olarak ikaz edilmesi ve belirlenen fiyatların dışında satış yapan kuyumculardan alınarak müşterilere hibe edilen altının disiplin kurulu kararından sonra verilmesi tavsiye edilmiştir.

30. 13.5.2004 tarih ve 336 sayılı yazıda Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE, "esnafı birbirine düşürerek elindeki malı pahalı satmak veya ucuza almak isteyen müşterilerin oyununa gelmemek için" fiyat istikrarı programına uyulmasını ve otokontrolün sürdürülmesini talep etmiştir.

31. 18.5.2004 tarihli dilekçede kuyumcu İsmet GÖZEL, yönetim kurulunun aldığı kararları ve fiyat birliğini bozduğu için kuyumcu esnafından özür dileyerek, bundan sonra alınan kararlara uyacağını belirtmiş ve üyeliğe kabulünü talep etmiştir. 21.5.2004 tarih ve 339 sayılı yazıyla Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE, toptancılar Tayfun ÇİLOĞLU ve Selami DELAN'dan üyelikten ihraç edilen kuyumcu İsmet GÖZEL'in yönetim kuruluna bundan sonra kuyumculuk mesleğine uygun davranacağı sözünü vermesi nedeniyle, ilgili kuyumcuya altın alışverişlerinde kolaylık gösterilmesini rica etmiştir.

32. 2.6.2004 tarihinde Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE disiplin kurulundan, satış fiyatını üyelere gönderilen 28.5.2004 tarihli yazı doğrultusunda hesaplamayarak fiyatı bozan Serkan GÜLERMAN hakkında gerekli işlemin yapılmasını talep etmiştir. Disiplin kurulu Serkan GÜLERMAN ile yapılan görüşme sonucunda kendisine ihtarda bulunmuştur.

33. Artunç Kuyumculuk'un 3.6.2004 tarihli dilekçesi üzerine, 9.6.2004 tarihinde Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE disiplin kurulundan, satış fiyatını

450 üyelerine gönderilen 28.5.2004 tarihli yazı doğrultusunda hesaplamayarak fiyatı bozan Mehmet TUĞRUL hakkında gerekli işlemin yapılmasını talep etmiştir. Aynı tarihli disiplin kurulu raporunda, kuyumcu Mehmet TUĞRUL ile görüşüldüğü, Dernek'in altın fiyatları konusunda gönderdiği yazıyı iyi okumadığı için yanlışlık yaptığını ve tekrar etmeyeceğini belirttiği ve kendisinin ihtar edildiği ifade edilmektedir.

34. Serkan GÜLERMAN dilekçesinde, 4.6.2004 tarihinde müşterisine düşük fiyatla mal satan Sedef Kuyumculuk'u şikayet ederek, olayı kabul eden Sedef Kuyumculuk'tan bir adet çeyrek altın alınarak müşteriye verildiğini belirtmiştir.

460 **35.** Mehmet DİRİK'in 18.6.2004 tarihli şikayet dilekçesi üzerine, 18.6.2004 tarihli yazıda Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE, disiplin kurulundan 28.5.2004 tarihli yazı doğrultusunda etiket fiyatına uymayarak düşük fiyatla satan Yaren Kuyumculuk hakkında gerekli işlemin yapılmasını talep etmiştir. Nadir TÜLÜN yanında çalışan elemanın yanlışlıkla sattığını belirterek, disiplin kuruluna bir daha tekrar etmeyeceğine dair söz vermiştir. Disiplin kurulu bunun üzerine kendisine ihtarında bulunmuştur.

36. Gökhan DEMİRBEK'in 24.6.2004 tarihli dilekçesi üzerine, Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE, disiplin kurulundan belirlenen fiyatın üstünde altın alımı yapan Altınış Kuyumculuk hakkında gerekli işlemin yapılmasını talep etmiştir.

470 **37.** 29.6.2004 tarih ve 362 sayılı yönetim kurulu kararı uyarınca üyelerine gönderilen 30.6.2004 tarih ve 350 sayılı yazıda, Mart/2004 tarihinden itibaren o tarihe kadar uygulanmakta olan fiyat istikrar programından memnun olduğu, fiyat politikasında hedefe ulaşabilmek için esnafın otokontrol sistemine hassasiyetle uyması gerektiği, uymayan kişiler ihtar edilmeyip bu kişilere doğrudan ceza uygulanacağı belirtilerek, 1.7.2004 tarihinden itibaren geçerli olacak fiyatlandırma ve ceza sistemi ekte sunulmuştur. 29.6.2004 tarihli yönetim kurulu kararında, eski/yeni tarihli yarım ve çeyrek altın alış ve satışında opsiyonun kaldırıldığı ve etiket fiyatının uygulanacağı, 22 ayar altın satışlarında opsiyonlu fiyatın altında satışların fiyat istikrarı politikasını bozduğu ve cezai işlem gerektirdiği, sarrafiye alış ve satışında şartlara uymayan kişilere bir adet çeyrek altın cezası verileceği, "hatalı satış" 10 adeti geçiyorsa yönetim kurulunun yanı sıra disiplin kurulunun ceza vereceği, 22 ayar altının belirlenen fiyatın altında satıldığı tespit edilirse yapılan satış miktarına göre kademeli ceza belirlendiği ve fiyat uygulama sisteminin Cumartesi günleri yapılan nöbetlerde de geçerli olduğu ifade edilerek, otokontrol sistemine uyulması gerektiği vurgulanmıştır.

490 **38.** 29.9.2004 tarih ve 366 sayılı yönetim kurulu kararında, bazı kuyumcuların fiyat belirleme kararına uymamaları nedeniyle fiyat istikrarını temin etmek için kısa bir süreliğine yönetimce fiyatların tespit edilmemesine karar verildiği belirtilmiştir. 30.9.2004 tarihli dilekçede isimleri bulunan üyeler eskisi gibi fiyat listesi uygulanmasını talep ederek, yönetim kurulunun alacağı tüm yaptırım kararlarına uyacaklarını bildirmiştir. 30.9.2004 tarih ve 367 sayılı yönetim kurulu kararı uyarınca hazırlanan 1.10.2004 tarih ve 380 sayılı fiyat tespitine ilişkin yazıda, 29.9.2004 tarihinde birkaç esnafın uymaması nedeniyle Dernek tarafından fiyat belirleme ve anons etme uygulamasına son verildiği, ancak

30.9.2004 tarihinde tekrar fiyat belirlenmesi yönünde üyelerce imza kampanyası yapıldığı ve 72 üyeden sadece iki kişinin uygun görmediğinin tespit edildiği, 1.10.2004'te yapılan toplantı sonucunda fiyat belirleme, tabelaya yazma ve anons etme uygulamasına yeniden başlandığı belirtilmiştir. Eskiden olduğu gibi şikayetler ve otokontrol sistemi devam edecek ve fiyatı bozan esnafa Tüzük'ün ilgili maddeleri uygulanacaktır.

39. 2.10.2004 tarih ve 368 sayılı yönetim kurulu kararı uyarınca hazırlanan 4.10.2004 tarih ve 382 sayılı yazıda, Özkardeşler San. Tic. Ltd. Şti. olarak faaliyet gösteren üyeler M. Latif BORAZAN, M. Naci BORAZAN, M. Nuri BORAZAN ve M. Adil BORAZAN'ın genel kurul ve yönetim kurulu tarafından alınan kararlara uymayarak birlik ve beraberliği bozdukları gerekçesiyle yönetim kurulunca üyelikten ihraç edilmelerine karar verildiği üyelere bildirilmiştir. Karar üyelikten ihraç edilen anılan kişilere de aynı tarih, 381 sayılı yazı ile tebliğ edilmiştir. Toptancılara ise 383 sayılı yazı ile durum bildirilmiş ve altın alışverişinde bulunmamaları tavsiye edilmiştir.

40. 4.10.2004 tarih 381/2004 sayılı yazıda ise, Özkardeşler Kuyumculuk San. Tic. Ltd. Şti.'ye 2.10.2004 tarih 368 sayılı yönetim kurulu kararı ile, "genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına uymayıp, kuyumcular arasındaki birlik ve beraberliği bozdukları ve mesleki kariyer açısından aralarında bulunmalarının sakıncalı görülmesi" gerekçeleriyle şirket ortakları M. Latif BORAZAN, M. Naci BORAZAN, M. Nuri BORAZAN ve M. Adil BORAZAN'ın Dernek üyeliğinden ihraç edildiği bildirilmiştir.

41. 9.3.2006 tarihli Dernek genel kuruluna sunulan yönetim kurulu faaliyet raporunda, iki yıllık görev sürelerinde altın fiyatlarının muntazaman İzmir ve İstanbul borsasından alınarak fiyat levhalarına yazıldığı, anons edildiği; fiyat istikrarının sağlanması için toplantılar düzenlenerek kararlar alındığı ve altın fiyatlarının tespiti olmak üzere Türkiye'de faaliyet gösteren oda ve dernek yöneticileri ile işbirliği, sosyal dayanışma ve iletişim kurmak için ADSL internet aboneliği bulunduğu belirtilmiştir.

42. 16.3.2006 tarih ve 421 sayılı yönetim kurulu kararı doğrultusunda hazırlanan 25.3.2006 tarih ve 468 sayılı yazıda Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE, 9.3.2006 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında Dernek'in açıkladığı fiyatlara riayet edilmesi ve satılan malın diğer esnaf tarafından bozulmaması yönünde karar alındığını belirtmiştir.

43. Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE ve Genel Sekreter Ali KOCABIYIK kendileri ile yapılan görüşmede, İstanbul borsasının fiyatlarını göz önünde bulundurarak üyelere altın alış ve satış fiyatlarını hoparlör ile anons etmek ve çarşıdaki tabelalara yazmak suretiyle duyurduklarını, belirlenen fiyatların tavsiye niteliğinde olduğunu, piyasada farklı fiyattan altın alınıp satılabildiğini, geçmiş dönemlerde fiyat birlikteliğini sağlamak için kuyumcularla sözleşmeler imzalanıp senet alındığını, ancak son 4 yıldır böyle bir uygulama olmadığını ve şu anda Dernek'in belirlediği fiyatlara uymayanlara herhangi bir ceza ya da yaptırım uygulanmadığını belirtmişlerdir.

550 **44.** Şikayetçi Özkardeşler Ortağı Mustafa Naci BORAZAN kendisi ile yapılan görüşmede, 2004 yılında bir müşteriye Dernek'in belirlediği fiyatın altında fiyatla mal satmaları nedeniyle Beğendik Kuyumculuk'un kendilerini Dernek'e şikayet ettiğini, Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE'nin ceza ödemeleri gerektiğini söylediğini, ceza ödemeyeceklerini belirtmeleri üzerine Dernek üyeliğinden çıkarıldıklarını ifade etmiştir. Dernek'ten çıkarıldıktan sonra diğer kuyumcular veya toptancılarla ilişkilerinin hiçbir şekilde bozulmadığını, faaliyetlerine aynen devam ettiklerini vurgulayan BORAZAN, yaşanan problemlerin Dernek yöneticilerinden kaynaklandığını belirtmiştir.

560 **45.** Kuyumcu İsmet GÖZEL kendisi ile yapılan görüşmede, 2004 yılında tüm kuyumculara aynı fiyattan satma zorunluluğu getirildiğini, belirlenen fiyatın altına satış yaptığı için Dernek'in kendisine verdiği 300 milyon TL cezayı ödediğini ve Dernek üyeliğine son verildiğini, ayrıca toptancıların kendisine mal vermesinin engellendiğini, kuyumculara kendisi ile iş yapmamaları yönünde yazı gönderildiğini, 2-3 ay kimseyle iş yapmadığını, işleri olumsuz etkilendiğinden tekrar Dernek'e üye olduğunu belirtmiştir.

46. Toptancı Selami DELAN kendisiyle yapılan görüşmede, kuyumcu İsmet GÖZEL ile iş yapmamaları konusunda Dernek'ten herhangi bir yazı gelmediğini, tüm kuyumcularla alışveriş yapmaya devam ettiğini belirtirken, diğer toptancı Tayfun ÇİLOĞLU, İsmet GÖZEL'in Dernek'ten çıkarılmasına ilişkin yazının kendisine geldiğini, yazıda söz konusu kişiyle iş yapmamasının talep edildiğini, ancak kendisiyle iş yapmaya devam ettiğini ifade etmiştir.

570 **47.** Soruşturma sürecinde görüşülen birçok kuyumcu tarafından, Dernek'in anons ve tabela asma yöntemiyle fiyatları belirlediği, fiyat birliğinin amaçlandığı, 2004 yılında fiyatlara uyulması zorunluluğunun getirildiği, ancak son zamanlarda belirlenen fiyatın dışında satış yapılabildiği beyanlarında bulunulmuştur. Geçmişte Dernek tarafından belirlenen fiyatlara uymayan ve ceza uygulanan kuyumcularla da görüşülmüştür. Bunlardan bazıları belirlenen 10 gr altın cezasını ödediklerini (Metin GÜREN ve Nazım ATLI) belirtirken, ceza alan diğerleri herhangi bir ödeme yapmadıklarını ifade etmiştir.

1.3.2. Rakiplerin Faaliyetlerinin Zorlaştırılmasına İlişkin Eylemler

580 **1.** Muharrem UZUNLAR'ın şikayet dilekçesi üzerine Dernek yönetim kurulu, 29.4.2004 tarih ve 358 sayı ile sözlü ve yazılı uyarılmasına rağmen alınan kararlara uymayan üye İsmet GÖZEL'in üyelikten ihraç edilmesine karar vermiştir. 30.4.2004 tarih ve 330 sayılı yazıyla, toptancı Selami DELAN'a karar belirtilerek, İsmet GÖZEL ile alışverişte bulunulmaması bildirilmiştir. Aynı karar aynı tarih, 329 sayılı yazıyla Tayfun ÇİLOĞLU, Özkardeşler, Ertan CANİK, Ersel BALAMAN ve Ahmet DİLMAN'a da gönderilmiştir. Karar, İsmet GÖZEL'e 328 sayılı yazıyla bildirilmiştir.

590 **2.** Aynı konuya ilişkin Dernek üyelerine gönderilen 30.4.2004 tarih ve 327 sayılı yazıda, üyelere İsmet GÖZEL'in 29.4.2004 tarih 358 sayılı yönetim kurulu kararı ile "Manisalı kuyumcular arasındaki birlik ve beraberliği bozduğu" gerekçesiyle üyelikten ihraç edildiği bildirilmiş, Dernek'in izni olmadan İsmet

GÖZEL ile altın alışverişine girilmemesi, altın tamir işi yapılmaması rica edilmiştir.

600 3. 18.5.2004 tarihli dilekçede kuyumcu İsmet GÖZEL, yönetim kurulunun aldığı kararları ve fiyat birliğini bozduğu için kuyumcu esnafından özür dileyerek, bundan sonra alınan kararlara uyacağını belirtmiş ve üyeliğe kabulünü talep etmiştir. 21.5.2004 tarih ve 339 sayılı yazıyla Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE, toptancılar Tayfun ÇİLOĞLU ve Selami DELAN'dan üyelikten ihraç edilen kuyumcu İsmet GÖZEL'in yönetim kuruluna bundan sonra kuyumculuk mesleğine uygun davranacağı sözünü vermesi nedeniyle, ilgili kuyumcuya altın alışverişlerinde kolaylık gösterilmesini rica etmiştir.

610 4. 2.10.2004 tarih ve 368 sayılı yönetim kurulu kararı uyarınca hazırlanan 4.10.2004 tarih ve 382 sayılı yazıda, Özkardeşler San. Tic. Ltd. Şti. olarak faaliyet gösteren üyeler M. Latif BORAZAN, M. Naci BORAZAN, M. Nuri BORAZAN ve M. Adil BORAZAN'ın genel kurul ve yönetim kurulu tarafından alınan kararlara uymayarak birlik ve beraberliği bozdukları gerekçesiyle yönetim kurulunca üyelikten ihraç edilmelerine karar verildiği üyelere bildirilmiştir. Karar üyelikten ihraç edilen anılan kişilere de aynı tarih, 381 sayılı yazı ile tebliğ edilmiştir. Toptancılara ise 383 sayılı yazı ile durum bildirilmiş ve altın alışverişinde bulunmamaları tavsiye edilmiştir.

620 5. 4.10.2004 tarih 381/2004 sayılı yazıda ise, Özkardeşler Kuyumculuk San. Tic. Ltd. Şti.'ye 2.10.2004 tarih 368 sayılı yönetim kurulu kararı ile, "genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına uymayıp, kuyumcular arasındaki birlik ve beraberliği bozdukları ve mesleki kariyer açısından aralarında bulunmalarının sakıncalı görülmesi" gerekçeleriyle şirket ortakları M. Latif BORAZAN, M. Naci BORAZAN, M. Nuri BORAZAN ve M. Adil BORAZAN'ın Dernek üyeliğinden ihraç edildiği bildirilmiştir.

630 6. Şikayetçi Özkardeşler Ortağı Mustafa Naci BORAZAN kendisi ile yapılan görüşmede, 2004 yılında bir müşteriye Dernek'in belirlediği fiyatın altında fiyatla mal satmaları nedeniyle Beğendik Kuyumculuk'un kendilerini Dernek'e şikayet ettiğini, Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE'nin ceza ödemeleri gerektiğini söylediğini, ceza ödemeyeceklerini belirtmeleri üzerine Dernek üyeliğinden çıkarıldıklarını ifade etmiştir. Dernek'ten çıkarıldıktan sonra diğer kuyumcular veya toptancılarla ilişkilerinin hiçbir şekilde bozulmadığını, faaliyetlerine aynen devam ettiklerini vurgulayan BORAZAN, yaşanan problemlerin Dernek yöneticilerinden kaynaklandığını belirtmiştir.

640 7. Kuyumcu İsmet GÖZEL kendisi ile yapılan görüşmede, 2004 yılında tüm kuyumculara aynı fiyattan satma zorunluluğu getirildiğini, belirlenen fiyatın altına satış yaptığı için Dernek'in kendisine verdiği 300 milyon TL cezayı ödediğini ve Dernek üyeliğine son verildiğini, ayrıca toptancıların kendisine mal vermesinin engellendiğini, kuyumculara kendisi ile iş yapmamaları yönünde yazı gönderildiğini, 2-3 ay kimseyle iş yapmadığını, işleri olumsuz etkilendiğinden tekrar Dernek'e üye olduğunu belirtmiştir.

8. Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE ve Genel Sekreter Ali KOCABIYIK kendileri ile yapılan görüşmede, birlik ve beraberliği bozdukları için

Özkardeşler Kuyumculuk ortaklarının üyeliklerine son verildiğini, bunun yaz nöbeti uygulamasında nöbet çizelgesine uymamalarından kaynaklandığını, bu kişilerin biri çarşıda olmak üzere iki dükkanı olduğunu, çarşıdaki dükkana göre daha az iş yapan dükkanın nöbet gününde, iyi iş yapan dükkanı açmak isteyen Özkardeşler Kuyumculuk'un esnaf arasında rahatsızlık yarattığını belirtmişlerdir. Ayrıca Pazar günleri ve resmi tatil günlerinde dahi dükkanlarını açarak satış yapabildiklerini, yönetim kurulu olarak sözlü ve yazılı olarak uyarılarına rağmen meslek etiğine uygun hareket etmeyen anılan ortakların üyeliklerine son verildiğini vurgulamışlardır.

650

9. Manisa Belediyesi Zabıta Müdürü Hakkı DOYMAZ kendisiyle yapılan görüşmede, hafta sonu tatillerinin 394 sayılı Kanun'a göre düzenlendiğini, anılan Kanun'da hafta sonu açılacak işyerlerinin sayıldığını, bu işkolları arasında kuyumcuların bulunmadığını, ancak hafta sonları dükkan temizlemek için izin alınmasının gerekmediğini, bununla beraber satış yapmalarının yasak olduğunu belirtmiştir.

660

10. 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'un 4. maddesinde sayılan işyerleri dışında tüm fabrika, dükkan, mağaza ve diğer işyerlerinin Pazar günü tatil edilmesi öngörülmüştür. Bu işyerlerinin arasında kuyumcular sayılmamıştır.

I.3.3. Mal Arzının Kontrolüne İlişkin Eylemler

1. 10.4.2001 tarih ve 129 sayılı yazıda, yönetim kurulunca 19.5.2001 tarihinde başlamak ve 15.9.2001 tarihinde bitmek üzere yaz tatili uygulamasına geçilmesine karar verildiği belirtilmiştir.

670

2. 1.8.2001 tarih ve 143 sayılı yazıda, nöbet sistemini bozarak dükkanını açan üye Hasan KARAKÖSE'ye yönetim kurulunca ikaz cezası verilmiştir.

3. 4.4.2002 tarih ve 185 sayılı yazıda, yönetim kurulunca Mayıs ayında başlamak ve Eylül ayında bitmek üzere yaz tatili uygulamasına geçilmesine karar verildiği, gruplandırmanın yönetim kurulu tarafından düzenleneceği belirtilmiştir.

4. 2.6.2004 tarih ve 345 sayılı yazıda, yönetim kurulunca 5.6.2004 tarihinde başlamak ve 11.9.2004 tarihinde sona ermek üzere yaz tatili uygulamasına geçilmesine karar verildiği belirtilmiş, yönetim kurulu tarafından düzenlenen nöbet çizelgesi ekte sunulmuştur.

680

5. 9.5.2005 tarihli dilekçede bir grup kuyumcu, geleneksel hale gelmiş yaz nöbeti uygulaması konusunda yönetim kurulunun karar almasını talep etmiştir.

6. 10.6.2005 tarih ve 428 sayılı yazı ile yönetim kurulunun 11.6.2005-10.9.2005 tarihleri arasında nöbet uygulamasına karar verdiği üyelere duyurulmuştur. 10.6.2005 tarihli dilekçede, 17 kuyumcu Dernek'ten ihraç edilen Özkardeşler Kuyumculuk'un nöbete tabi olmadığından cumartesi günleri dükkanlarını açabileceği ve bunun haksız rekabete neden olacağı gerekçesiyle yaz nöbeti uygulamasının kaldırılmasını talep etmiştir. Uygulamanın kaldırılmasını talep eden başka kuyumcular da olmuştur.

690

Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE, 10.6.2005 tarih ve 429 sayılı yazıda yaz nöbeti uygulamasına karşı çıktıklarını bildiren kuyumculara kararın çoğunlukla alındığını hatırlatarak uygulamaya devam edileceğini belirtmiştir.

700 7. 21.6.2005 tarih ve 430 sayılı yazı ile, genel kurulda alınan karar gereği, 11.6.2005 tarihinden 10.9.2005 tarihine kadar yaz nöbeti uygulamasına geçileceği üyelere bildirilmiştir. Ancak 28.6.2005 tarih ve 433 sayılı yazıda, üç haftalık uygulama sonunda karara uymayan bazı esnafın bulunduğu tespit edilmesi üzerine nöbet uygulamasına devam edilip edilmemesi konusunda üyelere görüşlerini bildirmeleri istenmiştir.

8. 29.6.2005 tarih ve 391 sayılı yönetim kurulu kararı doğrultusunda 30.6.2005 tarih ve 434 sayılı yazıda, yönetim kurulunca yaz nöbeti uygulamasını ihlal eden bazı kuyumculara fırsat vermemek için yaz nöbeti uygulamasının kaldırılmasına karar verildiği bildirilmiştir.

710 9. Dernek Başkanı Mustafa KAÇİRE ve Genel Sekreter Ali KOCABIYIK kendileri ile yapılan görüşmede, yaz döneminde Cumartesi günleri nöbetleşe dükkan açmalarının gerekçesini yazın okulların kapanmasıyla nüfusun önemli oranda azalması nedeniyle hafta sonları kuyumcuların tamamının dükkanlarını açmaları halinde para kazanmalarının mümkün olmaması olarak açıklamışlardır. Ancak üyelerin istediği dönemlerde uygulandığını, örneğin 2005 yılında üyeler istemedikleri için Cumartesi nöbetinin uygulanmadığını belirtmişlerdir.

720 10. Şikayetçi Ahmet Nuri BORAZAN kendisi ile yapılan görüşmede, nöbet uygulamasına ilişkin soru üzerine, piyasada işlerin azaldığı yaz aylarında yönetim kurulu kararı ile Cumartesi günleri nöbet uygulamasına geçildiğini, kendileri Dernek üyesi olmadıkları için sisteme dahil olmadıklarını belirtmiştir.

I.4. Savunmalar ve Değerlendirilmesi

Tarafın ilk inceleme ve soruşturmaya ilişkin tüm savunmaları ve sözlü savunma tutanakları incelenerek aşağıda değerlendirilmiştir.

I.4.1. Altın Alım ve Satım Fiyatının Belirlenmesine İlişkin Savunmalar ve Bunların Değerlendirilmesi

730

Savunmada, altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine ilişkin olarak;

- Dernek yönetim kurulu tarafından altın alış ve satış fiyatının açıklanmasıyla tüketiciyi aydınlatmanın amaçlandığı ve fiyatların tavsiye niteliğinde olduğu, İstanbul Altın Borsası'ndan alınan verilerin üyelere yansıtılması biçiminde olduğu, altının fiyatının dünyanın her yerinde aynı olduğu,
  - Üyeler arasında dayanışmayı amaçlayan Dernek'in fiyat belirlerken üyelerin hızlı fiyat hareketlerinden zarar görmelerini önlemek üzere hareket ettiği, nitekim bu uygulama talebinin üyelere kaynaklandığı,
- 740

- Tavsiye niteliğinde açıklanan fiyatların bir bölümünün (ziynet Ata, yarım ve çeyrek) üretimi Darphane tarafından yapıldığından ayar ve gramı standart ürünler oldukları, dolayısıyla her kuyumcunun maliyetinin aynı olduğu ve maliyet fiyatında indirim yapılmasının mümkün olmadığı,

750

- Dünya ve İstanbul altın borsaları takip edilerek açıklanan fiyatların sadece Ata, tam, yarım ve çeyrek altın için geçerli olup, fantezi ürün olarak adlandırılan ürünlerin fiyatlarının bildirilmediği,

- Hakim durumun kötüye kullanılması kavramına atıfta bulunularak, Dernek'in fiyat açıklamasının rekabetin önlenmesi ve hakkın kötüye kullanılması olarak kabul edilemeyeceği, açıklanan fiyatların adil olmayan alış ve satış fiyatı olmadıkları,

760

- Altın alış ve satış fiyatının belirlenmesinin tüketiciyi koruduğu, altın ayar ve kalitesinden anlamayan tüketicinin kaliteyi anlamasında tek ölçütün alış fiyatı olacağı, tüketiciler tarafından kuyumculardan yapılan alışverişlerle ilgili olarak sadece bir şikayet geldiği, tüm Türkiye'de altın alış ve satış fiyatlarının Dernekler tarafından üyelere bildirildiği,

- 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında, uygulamanın ekonomik gelişme ve iyileşme getirdiği ve bunun tüketici yararına olduğu, rekabetin ortadan kaldırılmadığı, altın alış ve satış fiyatlarının tavsiye ve maksimum olarak açıklanmaması halinde sabit fiyatlı ürünlerde haksız indirimler yapılırken, fantezi ürünlerde fahiş fiyat uygulanması sonucunda tüketicinin aldatılabileceği,

770

- Fiyat açıklamasının piyasadaki rekabeti ihlal etmediği ve hiçbir zaman potansiyel olarak bu etkiyi doğurabilecek nitelikte olmadığı, ayrıca Dernek'in fiyatlar üzerinde kontrol sağlamasının mümkün olmadığı,

- Soruşturma aşamasında incelenen belgeler ve yönetim kurulu kararları ele alındığında, hiçbir üye hakkında altın alış ve satış fiyatlarına uymaması nedeniyle cezai işlem uygulanmadığının görüleceği, otokontrol sistemi oluşturulmadığı gibi, yaptırım da uygulanmadığı, disiplin kurulunca verilen cezaların, altın alış ve satış fiyatlarına uyulmamasından değil, meslek adap ve geleneğine aykırı davranışlardan kaynaklandığı,

780

- Altın sektörünün diğer sektörler göre stratejik öneme sahip olması nedeniyle piyasa şartlarında dengenin kurulması ve tüketici açısından güven ilkesinin yerleşebilmesi için diğer sektörler göre geniş çerçevede değerlendirilmesi, konuya sadece fiyat tespiti gibi dar bir yaklaşımla bakılmaması gerektiği,

- Fiyat rekabetinin düşük ayarlı ve sahte ürünlere yol açacağı

iddia edilmiştir.

790

Dernek savunmasında, belirlenen altın alış ve satış fiyatlarının tavsiye niteliğinde olduğu ve bu fiyatları kontrol etmelerinin mümkün olmadığı ileri

sürülmektedir. Ancak, yukarıda yer verilen belgelerden de görüleceği üzere Dernek tarafından belirlenen fiyatlar kesinlikle tavsiye niteliğinde değildir. Elde edilen belgelerde de görüldüğü üzere, Dernek tarafından belirlenen fiyatlara uymayan üyelere ihtardan para cezasına, hatta üyelikten çıkarılmaya kadar birtakım yaptırımlar uygulanmıştır.

800 Soruşturma döneminde elde edilen belgeler incelendiğinde, birçok belgede her bir altın türü için alış ve satış fiyatlarının eski ve yeni tarihli olmak üzere belirlendiği, hatta ikram payının dahi saptandığı açıkça görülmektedir. Belgelerden, 2001 tarihinden beri fiyat tespitinin söz konusu olduğu görülmektedir. Hatta o dönemde Dernek ve kuyumcular arasında fiyat tespiti konusunda ayrıntılı bir sözleşme imzalanmıştır. Sözleşmede alınan kararlara uymayan üyelere çeşitli yaptırımlar öngörülmüştür, bu yaptırımlar karara uymama sıklığına göre ihtar, Dernek'ten ihraç, altın karşılığı senet alınması ve her türlü ticari ilişkinin kesilmesi biçiminde belirlenmiştir. "Fiyat istikrarı programı" olarak adlandırılan uygulamada, "otokontrol sistemi" gerçekleştirilmiştir. Buna göre fiyatlara uymayan kuyumcular diğer kuyumcular tarafından Dernek yönetim kuruluna şikayet edilmekte, Dernek Başkanı konuyu disiplin kuruluna sevk ederek gerekli işlemin yapılmasını talep etmektedir. Dosyada sistemin işleyişini gösteren birçok belge mevcuttur. Dolayısıyla, hiçbir üye hakkında altın alış ve satış fiyatlarına uymaması nedeniyle cezai işlem uygulanmadığı ve otokontrol sistemi oluşturulmadığı yönündeki savunma gerçekleri yansıtmamaktadır.

820 Bu noktada, kararlara uymayan kuyumcu ile ticari ilişkilerin kesilmesinin ne anlama geldiğini açıklamak faydalı olacaktır. Bir kuyumcu ile ticari ilişkilerin kesilmesi durumunda, kuyumculara bilezik üretip satan ve toptancı olarak adlandırılan kişiler, genellikle İstanbul'dan ziynet eşyası getirip satan ve çantacı olarak isimlendirilen aracılar, altın tamiri ile işigal eden kişiler ve diğer kuyumcular yaptırım uygulanan kuyumcuyla alışverişi kesmektedirler. Bu durumda o kuyumcunun küpe, yüzük ve bilezik gibi işlenmiş ürünleri tedarik etmesi mümkün olmamaktadır. Nitekim belirlenen fiyattan daha düşük fiyatla altın sattığı tespit edilen kuyumcu İsmet GÖZEL, 2004 yılında üyelikten ihraç edilmiştir. İhraç süreci, altın alış ve satış fiyatlarının belirlendiği ve tüm üyelere gönderilen yazılara rağmen İsmet GÖZEL'in esnaf birlik ve beraberliğini, fiyat istikrarını bozduğu gerekçesiyle ihtar edilmesiyle başlamıştır. Uyarıya karşın fiyat istikrarını bozmaya devam etmesi halinde ihraç edileceği bildirilmiştir. 830 Nitekim bir süre sonra üyeliğine son verilmiş ve tüm üyeler, toptancılar karardan haberdar edilerek, İsmet GÖZEL ile iş yapmamaları istenmiştir. İsmet GÖZEL, beyanına göre 2-3 ay kimseyle iş yapamamış, İzmir'den mal tedarik etmek zorunda kalmıştır. İsmet GÖZEL, üyelere ve yönetimden özür dileyerek yeniden üye olabilmıştır. Dolayısıyla savunmada iddia edildiği gibi, anılan üyenin ihraç edilmesi meslek adap ve geleneğine aykırı davranmasından kaynaklanmamaktadır.

840 2002 ve 2004 yılları arasında fiyat istikrarı programının katı uygulandığı anlaşılmaktadır. Özellikle 2002 döneminde fiyatlara uymayan üyelere ihtar cezasından 10 gram altın karşılığı Dernek'e bağış alınmasına kadar yaptırımlar uygulanmıştır. 2004 yılında ise fiyat istikrarı çalışmasının istenen düzeye gelmeye başladığının ifade edildiği, şikayet dilekçelerinden otokontrol

sisteminin etkin işlediği anlaşılmaktadır. 2004 Eylül ayında yönetim kurulu, bazı kuyumcuların fiyat belirleme kararına uymamaları nedeniyle kısa bir süreliğine fiyat tespit edilmemesine karar vermişse de, üyelerin talebi üzerine Ekim ayında fiyat tespiti uygulamasına tekrar dönmüştür.

850 Aynı dönemde yönetim kurulu tarafından alınan kararlara uymadıkları tespit edilen Özkardeşler Kuyumculuk ortakları M. Latif BORAZAN, M. Naci BORAZAN, M. Nuri BORAZAN ve M. Adil BORAZAN Dernek üyeliğinden ihraç edilmiş, toptancılara bu kişilere altın alışverişinde bulunmamaları tavsiye edilmiştir.

Yerinde incelemeler sırasında elde edilen bir belgeden, 9.3.2006 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında Dernek'in açıkladığı fiyatlara riayet edilmesi yönünde karar alındığı anlaşılmaktadır. Görüldüğü üzere, 2001 yılından beri teşebbüs birliği kararları aracılığıyla son derece etkili, yaptırımları itibariyle sıkı sıkıya uygulanan bir fiyat tespiti eylemi söz konusudur.

860 Dernek'in altın fiyatlarını belirlerken Dünya ve İstanbul altın borsalarını dikkate alıyor olması söz konusu fiyat belirleme eyleminin ihlal niteliğinde olmadığını göstermemektedir. Altın fiyatının dünya borsalarında belirleniyor olması Türkiye'de faaliyet gösteren kuyumcular arasında fiyat rekabetinin yaşanmayacağı anlamına kesinlikle gelmemelidir. Bu durum, işçilik içeren ürünler haricinde Darphane tarafından basılan ve ayarı/gramı standart olan ürünler için dahi geçerlidir. Başka bir ifadeyle, kuyumcuların Ata, tam, yarım ve çeyrek gibi standart ürünlerin satış fiyatlarını diledikleri gibi düşürebilmelerinin önünde hiçbir engel bulunmaması gerekmektedir. Ziyet ürünlerinin Darphane çıkış fiyatının standart olduğu ve maliyetin altında satılmasının mümkün olmadığı savunması yerinde değildir. Zira, Darphane'den alış fiyatı tüketiciye satış fiyatı anlamına gelmemektedir. Kuyumcuların kira, işçi istihdam etme gibi diğer maliyet kalemleri nedeniyle ya da sermaye yapılarının güçlü olup olmamasına bağlı olarak maliyetin altına satış yapabilme imkanları doğabilmektedir. Bir başka nokta ise, bazı kuyumcuların uygun maliyetlerle doğrudan Darphane'den altın temin edebilmesidir. Ayrıca, kuyumcular çok miktarda alım yapılması halinde iskonto uygulayabilmektedir. Dolayısıyla savunmada iddia edildiğinin aksine, maliyetin altında satış mümkündür.

880 Bu noktada belirtmek gerekir ki, Dernek üyelerinin altın alış ve satış fiyatlarının açıklanmasını kendilerinin talep etmiş olmaları, tüketiciler tarafından kuyumculardan yapılan alışverişlerle ilgili olarak sadece bir şikayet bulunması ve Türkiye'nin diğer illerinde de benzer uygulamaların olması mevcut olayda bu eylemin ihlal niteliğinde olmadığını göstermemektedir. Altın fiyatlarının Dernek tarafından belirlenmesi ve tüm Dernek üyelerinin bu fiyatlara uyması üye kuyumcuların menfaatine olabilir. Ancak, tüketicilerin altın alırken Dernek'in belirlediği minimum seviye üzerinden, altın satarken ise maksimum düzey üzerinden alışveriş yapması tüketiciye hiçbir fayda sağlamayacaktır. Kısaca, Dernek'in fiyat belirlemedeki amacı, savunmada
890 iddia edildiği gibi altın fiyatındaki hızlı değişimlerden üyeleri haberdar etmekle sınırlı değildir. Asıl amaç, Dernek üyelerinin altınları belli bir fiyatın üzerinden satmalarını ve tüketiciden altınları belli bir fiyatın altında satın almalarını

sağlamaktır. Açıkça tüketicinin aleyhine olan böyle bir sistemin tüketiciyi kalite konusunda bilinçlendirdiği ve koruduğu yolundaki savunma gerçekleri yansıtmamaktadır.

900 Kanun'un 4. maddesinde, rekabeti kısıtlayıcı "amaçlı" veya "etkili" uygulamalar, ihlal niteliğinde olup olmadıkları bakımından bir ayrıma tabi tutulmamıştır. Teşebbüslerin rekabeti engelleyici amaçla hareket etmeleri eylemin 4054 sayılı Kanun'a aykırı sayılması için yeterli olup, anlaşma, eylem ya da kararın uygulanması sonucunda rekabeti kısıtlama etkisinin gerçekleşmesi ağırlaştırıcı neden olarak değerlendirilmektedir. Mevcut durumda, yukarıda yer verilen belgeler Dernek'in amacının üyeleri arasındaki rekabeti engellemek olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Kurulan etkin otokontrol ve cezalandırma sistemi ile Dernek'in bu amacını gerçekleştirmekte oldukça başarılı olduğunu belirtmek mümkündür.

910 Bu noktada, teşebbüs birliği tarafından fiyat belirlenmesinin en ağır rekabet ihlallerinden biri olduğu vurgulanmalıdır. Nitekim aynı konuda Manisa Turgutlu Sarraflar ve Kuyumcular Derneği hakkında yürütülen soruşturma kapsamında da altın alış ve satış fiyatının belirlendiği, uymayan üyelere cezai yaptırım uygulandığı tespit edilen 26.3.2002 tarih ve 02-16/176-70 sayılı Kurul Kararı ile, Dernek'in eylem ve işlemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bulunduğu gerekçesiyle Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Dernek'e para cezası uygulanmıştır.

920 Savunmalarda, Roma Antlaşması'nın 82. maddesinde yer verilen hakim durumun kötüye kullanılması örneklerinden adil olmayan alış veya satış fiyatlarının veya sözleşme koşullarının doğrudan veya dolaylı olarak kabul ettirilmesine atıfta bulunulmuştur. Ancak soruşturma kararı ya da soruşturma bildirim yazısında zaten hakim durumun kötüye kullanılmasına yönelik herhangi bir iddiada bulunulmamıştır. Soruşturma bildirim yazısında da belirtildiği gibi, mevcut dosyada 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı teşebbüs birliği karar ve uygulamalarına yönelik bir inceleme söz konusu olup, 6. maddesinde yer alan hakim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin bir değerlendirmede bulunulmamaktadır.

930 Altın sektörünün diğer sektörlerle göre stratejik öneme sahip olması nedeniyle konunun fiyat tespiti olarak dar bir yaklaşımla değerlendirilmemesi gerektiği yönündeki savunma, 4054 sayılı Kanun'un ihlalini haklı göstermemektedir.

940 Savunmada, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında, uygulamanın ekonomik gelişme ve iyileşme getirdiği ve bunun tüketici yararına olduğu iddia edilmektedir. Fiyat belirleme uygulamasının Kanun'un 5. maddesindeki koşulları sağlayamadığından muafiyet almasının mümkün olmadığı Karar'ın J.1.1. bölümünde açıkça ortaya konulmuştur. Kuyumcuların uymaları zorunlu fiyatların üyesi oldukları Dernek tarafından belirlenmesinin ve böylece tüketicilerin düşük fiyata altın alma imkanlarının sınırlandırılmasının herhangi bir ekonomik gelişme veya tüketiciye fayda sağlamayacağı açıktır.

Fiyat serbestisinin düşük ayarlı kalitesiz ürünlerin ortaya çıkmasına neden olacağı savı yerinde değildir. Düşük ayarlı kalitesiz ürünlerle mücadele

etmenin yolu, fiyat birliğini sağlamak olmamalıdır. Fiyat birliği olduğu takdirde düşük ayarlı ürün satan kuyumcuların yaptıkları her bir satıştan daha fazla kazanç elde edebileceklerinden bile bahsetmek mümkündür. Emniyet birimleri ve Maliye'nin düşük ayarlı altınları denetlemesi ve Dernek'in üyelerden bazı zamanlarda numune alarak ayar evinde kontrol ettirmesi suretiyle düşük ayarlı ve sahte ürünlerle mücadele edilmesi gerekmektedir. Dernek'in denetleme görevi bu alanda olmalı, düşük ayarlı ürünlerin tespit edilmesi halinde gerekli makamlara başvurulmalıdır.

I.4.2. Rakiplerin Faaliyetlerinin Zorlaştırılmasına İlişkin Savunmalar ve Bunların Değerlendirilmesi

Savunmada, rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılmasına ilişkin olarak;

- Şu ana kadar altın fiyatlarına uymayan kuyumculara herhangi bir yaptırım uygulanmadığı, bir üyenin Dernek'ten ihraç edilmesinin altın fiyatlarına uymamasından kaynaklanmadığı, meslek adap ve geleneğine aykırı davranıldığı için bu üyenin üyelikten ihraç edildiği,
- Dernek tarafından toptancılara herhangi bir kuyumcuyla alışverişin kesilmesi yönünde sözlü ya da yazılı bildirim yapılmadığı,
- Manisa ilinin İzmir iline yakın olması nedeniyle Manisa'daki kuyumcuların İzmir'den rahatlıkla altın temin edebildikleri,
- İzmir Kuyumcular Odası, İstanbul Kuyumcular Odası, Akyıldız ve Nasya Kuyumculuk tarafından gönderilen yazılardan Dernek olarak kuyumcu esnafı ile alışverişin kesilmesi hususunda bir bildirimde bulunmadıklarının görüldüğü,
- Dernek tarafından ticaret serbestisinin ortadan kaldırılmasının amaçlanmadığı, Dernek olarak amaçlarının altın piyasasında rekabet özgürlüğünü sağlamak ve tüketicilerin haklarının korunması olduğu, Dernek bünyesinde ticaret serbestisini önleyici davranışların kabul görmediği,

iddia edilmiştir.

Soruşturma döneminde elde edilen belgelerden, belirlenen altın fiyatlarına uymayan üyelere herhangi bir yaptırım uygulanmadığı iddiasının yerinde olmadığı görülmüştür. Birçok genel kurul ve/veya yönetim kurulu kararında altın alış ve satış fiyatlarının belirlendiği, belirlenen fiyatlara uymayan üyelere uygulanacak yaptırımların belirtildiği sabit bulunmaktadır. Yaptırımlar uymama sıklığına göre ihtardan altın karşılığı bağış cezasına, diğer kuyumcular ve toptancılarla ilişkilerin kesilmesinden üyelikten ihraca kadar değişiklik göstermektedir. Diğer kuyumcuların şikayetleri üzerine, disiplin kurulu inceleme yapmakta, görüş doğrultusunda yönetim kurulu, kararlara uymayan üyeler hakkında yaptırım içeren karar almaktadır. Nitekim bu yaptırımlar uygulanmıştır. Fiyat belirleme ve yaptırım uygulamaya yönelik alınan 3.7.2001 tarihli yönetim kurulu kararında, altın fiyatlarının istikrarının temini için alınan kararlar ve yaptırımlar açıkça belirtilmiş ve karar üyelere duyurulmuştur.

Alınan kararlar doğrultusunda 31.7.2001 tarihli yönetim kurulu kararı ile fiyatlara uymadığı tespit edilen üye Tahsin ÖZER'e ikaz cezası verilmiştir. 29.1.2002 tarihli yazıda ise kararlara uymayan üye Aldülkadir ÖZKARA'ya 10 gr altın karşılığı bağış alınması cezası verilmiştir. 10 gr altın karşılığı bağış cezası aynı biçimde üye Nazım ATLI'ya da uygulanmıştır. Yine 9.4.2002 tarihinde Dernek kurallarına uygun satış yapmayan üyeler Ahmet MEĞRELİ, Serdar UÇMAK ve Adnan DENERİ'ye de bağış cezası verilmiştir.

1000

Üyelikten ihraç cezası verilen üye İsmet GÖZEL'in ihraç sebebinin altın fiyatlarına uymamasıyla ilgisi bulunmadığı ileri sürülmektedir. Oysa ihraç süreci, 9.3.2004 tarihli genel kurul kararına uyulmaması üzerine başlamıştır. Söz konusu genel kurulda, Dernek'in açıklamış olduğu fiyatlara riayet edileceği karara bağlanmıştır. Ardından yapılan 25.3.2004 tarihli başka bir toplantıda, fiyatları bozanlara cezai müeyyide uygulanacağı, tekrarı halinde üyelikten ihraç edileceği belirtilerek, fiyatlar ürünler için ayrı ayrı belirlenmiştir. Anılan toplantılarda alınan kararlara uymayan üyeler Fatih DAĞ ve İsmet GÖZEL'e 6.4.2004 tarihli yönetim kurulu kararı ile, "kuyumcu esnafı arasında birlik ve beraberliği, *fiyat istikrarını bozdukları*" gerekçesiyle ihtar cezası verilmiş, tekrarlanması halinde üyeliklerinin sona erdirileceği kendilerine bildirilmiştir. Son olarak, Muharrem UZUNLAR'ın dilekçesi üzerine yönetim kurulu, uyarılara rağmen alınan kararlara uymayan İsmet GÖZEL'in üyelikten ihraç edilmesine karar vermiştir. İhraç kararının yanı sıra, toptancılara da alınan karar bildirilerek, İsmet GÖZEL ile alışverişte bulunulmaması belirtilmiştir. İsmet GÖZEL'in belirlenen altın fiyatlarına uymadığı göz önünde bulundurularak üyelikten ihraç edildiği belgelerden açıkça görülmekteyken, savunmada meslek adap ve geleneğine aykırı davranmaktan ihraç edildiğinin iddia edilmesi yerinde değildir. Soruşturma döneminde görüşülen İsmet GÖZEL, belirlenen fiyatın altında satış yaptığı için Dernek'in kendisine verdiği 300 milyon TL para cezasını ödediğini ve Dernek üyeliğine son verildiğini, ayrıca toptancıların kendisine mal vermesinin engellendiğini, 2-3 ay kimseyle iş yapmadığını, işleri olumsuz etkilendiğinden tekrar Dernek'e üye olduğunu ifade etmiştir. Toptancılara yazı gönderilmiş olduğu sabit iken, sözlü ya da yazılı bildirim yapılmadığı iddiası yerinde değildir.

1010

1020

1030

Diğer yandan, altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirleyen Dernek'in alınan kararlara uymayan üyelere birtakım yaptırımlar uyguladığı, bazı üyelerin Dernek'ten ihraç edildiği ve faaliyetlerinin zorlaştırıldığı ortada iken, Manisa'daki kuyumcuların başka illerden ve toptancılardan altın alabildikleri yönündeki savunma, ihlali ortadan kaldırmamaktadır. Benzer şekilde, İzmir ve İstanbul Kuyumcu Odaları ile Akyıldız ve Nasya Kuyumculuk'un kuyumcu esnafı ile alışverişin kesilmesi hususunda Dernek tarafından kendilerine bir bildirimde bulunulmadığını belirtmelerinin ihlal olmadığını göstermeye yeterli olmadığı da açıktır.

1040

Savunmada, Dernek'in serbest rekabeti amaçladığı, tüketicilerin haklarının korunduğu ve rekabeti önleyici davranış içinde bulunmadığı iddia edilmektedir. Ancak, yukarıda ayrıntıları ile açıklanan İsmet GÖZEL'in üyelikten ihraç süreci, altın fiyatlarının belirlenmesi yönünde alınan kararlar ve kararlara uymayan üyelere uygulanan yaptırımlar dikkate alındığında, iddia edilenin aksine rekabeti önleyici davranış içinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Nitekim,

alınan kararlarda sıklıkla belirtilen “fiyat istikrarının sağlanması”, kuyumcular arasında imzalanan sözleşmenin “ticareti karlı kılacağı umularak hazırlanması” gibi ifadeler amacın serbest rekabet ve tüketicinin korunması olmadığını açıkça göstermektedir.

1050 Son olarak soruşturma döneminde, şikayetçi Özkardeşler San. Tic. Ltd. Şti. olarak faaliyet gösteren M. Latif BORAZAN, M. Naci BORAZAN, M. Nuri BORAZAN ve M. Adil BORAZAN’ın Dernek’ten ihracı konusunda iddia ettikleri gibi, altın fiyatlarına uymamalarının etkili olduğu yönünde herhangi bir bulguya rastlanamamıştır. Soruşturma döneminde elde edilen belge ve bulgulardan, anılan kişilerin hafta sonu izinsiz olarak dükkan açma ve satışta bulunmaları nedeniyle Dernek yönetimi ve Manisa Zabıta Müdürlüğü ile anlaşmazlık yaşadıkları tespit edilmiştir. Bu konunun 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığı açık olduğundan, herhangi bir değerlendirmeye gerek yoktur.

1060 **I.4.3. Mal Arzının Kontrolüne İlişkin Savunmalar ve Bunların Değerlendirilmesi**

Savunmada, mal arzının kontrolüne ilişkin olarak;

- Yaz döneminde cumartesi günleri nöbetleşe olarak dükkanların kapatılması kararının yönetim kuruluna ait olmadığı, üyelerin talebi üzerine bu uygulamaya geçildiği, zorla dükkanların kapatılmasının söz konusu olmadığı,
- Yaz aylarında Manisa nüfusunun önemli ölçüde azalması nedeniyle tüm dükkanların açık kalmasının fayda sağlamadığı,
- 1070 - Üyelerin talebi doğrultusunda zaman zaman yaz nöbeti uygulamasının kaldırıldığı, 2005 yılında yaz nöbetine uymayan bazı kuyumcular nedeniyle yine üyelerin talebi ile uygulamanın kaldırıldığı, 2006 yaz döneminde de uygulanmadığı

iddia edilmiştir.

Sözlü savunma toplantısında şikayetçi ile aralarındaki uyuşmazlığın Pazar günleri dükkan açmalarından kaynaklandığı belirtilmiştir.

1080 Savunmada, yaz nöbeti uygulamasının yaz aylarında Manisa nüfusunun azalmasından kaynaklandığı ifade edilmektedir. Yaz nöbetinin amacı, azalan nüfus nedeniyle tüm kuyumcuların açık olmasını engelleyerek, piyasada arzın kontrolünü sağlamaktır. Arz miktarı piyasa dışında belirlenmiş olmaktadır. Bu eylem bir bakıma bölge/müşteri paylaşımına da benzemektedir. Bölge veya müşteri paylaşımında bölge ya da müşteriler paylaşılırken, yaz nöbetinde hafta sonu günleri paylaşılmaktadır. Azalan talep nedeniyle rekabetin artacağı bu dönemde, Dernek üyeleri piyasanın kendi aleyhlerine bozulmaması için yaz nöbeti oluşturmak ve sıkı bir şekilde uygulamak ihtiyacı duymaktadırlar. 1090 Bu noktada rekabet ihlali meydana gelmektedir. Cumartesi günleri nöbet uygulamasına katılmak istemeyen üyelerin dükkan açmalarının engellenmesi söz konusudur. Nöbet sistemini istemeyen bir üyenin varlığı halinde rekabetin

engellenmesine yol açan bu eylem mal arzının kontrolü niteliğinde olup, rekabet ihlali oluşturmaktadır.

1100 Bazı dönemlerde yaz nöbeti uygulamasına gidilmemesi ise nöbete uymayan birkaç kuyumcu olmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle, Özkardeşler Kuyumculuk ortaklarının Dernek üyeliklerine son verilmesinden sonra, bu kişiler üzerinde herhangi bir yaptırım gücü bulunmayan Dernek yaz nöbeti uygulamasını zorunluluk nedeniyle sona erdirmiştir.

1.4.2. bölümde belirtildiği gibi, şikayetçi ile Dernek yönetimi arasındaki anlaşmazlık pazar günü hafta sonu tatili olmasına rağmen dükkan açmasından kaynaklandığı tespit edilmiş olup, konunun 4054 sayılı Kanun kapsamında olmadığı açık olduğundan, herhangi bir değerlendirmeye gerek duyulmamıştır. Cumartesi nöbet sistemi ise yukarıda değinildiği üzere, 4054 sayılı Kanun'un kapsamındadır.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

1110 J.1. Altın Alım ve Satım Fiyatının Belirlenmesi

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca, "belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları" hukuka aykırıdır.

1120 Dernek tarafından belirlenen fiyatlar tavsiye niteliğinde olmayıp, belirlenen fiyatlara uymayan üyelere ihtardan para cezasına, hatta üyelikten çıkarılmaya kadar birtakım yaptırımlar uygulanmıştır. Belgelerde her bir altın türü için alış ve satış fiyatlarının eski ve yeni tarihli olmak üzere belirlendiği, hatta ikram payının dahi saptandığı tespit edilmiştir. Belgelerden, 2001 tarihinden beri fiyat tespitinin söz konusu olduğu görülmüştür. Aynı dönemde Dernek ve kuyumcular arasında fiyat tespiti konusunda ayrıntılı bir sözleşme imzalanmıştır. Sözleşmede alınan kararlara uymayan üyelere çeşitli yaptırımlar öngörülmüştür, bu yaptırımlar karara uymama sıklığına göre ihtar, Dernek'ten ihraç, altın karşılığı senet alınması ve her türlü ticari ilişkinin kesilmesi biçiminde belirlenmiştir. Belgelerde "Fiyat istikrarı programı" ve "otokontrol sistemi" ifadeleri geçmektedir. Otokontrol sistemine göre fiyatlara uymayan kuyumcular diğer kuyumcular tarafından Dernek yönetim kuruluna şikayet edilmekte, Dernek Başkanı konuyu disiplin kuruluna sevk ederek gerekli işlemin yapılmasını talep etmektedir.

1140 Kararlara uymayan kuyumcu ile ticari ilişkiler kesilmektedir. Bir kuyumcu ile ticari ilişkilerin kesilmesi durumunda, kuyumculara bilezik üretip satan ve toptancı olarak adlandırılan kişiler, genellikle İstanbul'dan ziynet eşyası getirip satan ve çantacı olarak isimlendirilen aracılar, altın tamiri ile iştigal eden kişiler ve diğer kuyumcular yaptırım uygulanan kuyumcuyla alışverişi kesmektedirler. Bu durumda o kuyumcunun küpe, yüzük ve bilezik gibi işlenmiş ürünleri tedarik etmesi mümkün olmamaktadır. Nitekim belirlenen fiyattan daha düşük fiyatla altın sattığı tespit edilen ve ikaz yaptırımına rağmen düşük fiyatla satışa devam eden kuyumcu İsmet GÖZEL, 2004 yılında üyelikten ihraç edilmiştir. Beyanına göre 2-3 ay kimseyle iş yapamayan İsmet GÖZEL, İzmir'den mal

tedarik etmek zorunda kalmış, daha sonra üyelere ve yönetimden özür dileyerek yeniden üye olabilmektedir.

1150 2002 ve 2004 yılları arasında fiyat istikrarı programının katı uygulandığı tespit edilmiştir. Özellikle 2002 döneminde fiyatlara uymayan üyelere ihtar cezasından 10 gram altın karşılığı Dernek'e bağış alınmasına kadar yaptırımlar uygulanmıştır. 2004 yılında ise fiyat istikrarı çalışmasının istenen düzeye gelmeye başladığının ifade edildiği, şikayet dilekçelerinden otokontrol sisteminin etkin işlediği saptanmıştır. 2004 Eylül ayında yönetim kurulu, bazı kuyumcuların fiyat belirleme kararına uymamaları nedeniyle kısa bir süreliğine fiyat tespit edilmemesine karar vermişse de, üyelerin talebi üzerine Ekim ayında fiyat tespiti uygulamasına tekrar dönmüştür.

1160 Aynı dönemde yönetim kurulu tarafından alınan kararlara uymadıkları tespit edilen Özkardeşler Kuyumculuk ortakları M. Latif BORAZAN, M. Naci BORAZAN, M. Nuri BORAZAN ve M. Adil BORAZAN Dernek üyeliğinden ihraç edilmiş, toptancılara bu kişilere altın alışverişinde bulunmamaları tavsiye edilmiştir.

9.3.2006 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında Dernek'in açıkladığı fiyatlara riayet edilmesi yönünde karar alınmıştır. 2001 yılından soruşturmanın açıldığı döneme değin teşebbüs birliği kararları aracılığıyla son derece etkili, yaptırımları itibarıyla sıkı sıkıya uygulanan bir fiyat tespiti eylemi söz konusudur.

1170 Dernek'in Dünya ve İstanbul altın borsalarını dikkate alarak altın fiyatlarını belirlemesi, fiyat belirleme eyleminin ihlal niteliğinde olmadığını göstermemektedir. Altın fiyatının dünya borsalarında belirleniyor olması Türkiye'de faaliyet gösteren kuyumcular arasında fiyat rekabetinin mümkün olmadığı anlamına gelmemelidir. İşçilik içeren ürünler haricinde Darphane tarafından basılan ve ayarı/gramı standart olan ürünler için dahi fiyat rekabeti mümkündür. Diğer bir deyişle, kuyumcuların Ata, tam, yarım ve çeyrek gibi standart ürünlerin satış fiyatlarını diledikleri gibi düşürebilmelerinin önünde hiçbir engel bulunmaması gerekmektedir.

1180 Altın fiyatlarının Dernek tarafından belirlenmesi ve tüm Dernek üyelerinin bu fiyatlara uyması üye kuyumculara menfaat sağlarken, bunun tüketicilere faydası bulunmamaktadır. Tüketicilerin altın alırken Dernek'in belirlediği minimum seviye üzerinden, altın satarken ise maksimum düzey üzerinden alışveriş yapması tüketiciye hiçbir fayda sağlamayacaktır. Dernek'in fiyat belirlemesinde amaç, Dernek üyelerinin altınları belli bir fiyatın üzerinden satmalarını ve tüketiciden altınları belli bir fiyatın altında satın almalarını sağlamaktır. Bu sistem, tüketicinin aleyhine işlemektedir. Teşebbüs birliği tarafından fiyat belirlenmesi en ağır rekabet ihlallerinden biridir.

1190 Yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında, Dernek'in altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirlediği ve dolayısıyla bu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" şeklindeki (a) bendi kapsamına girdiği tespit edilmiştir.

1200 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının muafiyet için Kurul'a bildirilme yükümlülüğü 5388 sayılı Kanun ile ortadan kaldırılmıştır. Dolayısıyla, Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal içeren anlaşma, uyumlu eylem ve kararlara Kurul'un re'sen muafiyet değerlendirmesi yapabilmesi mümkün olmuştur. Bu çerçevede, Dernek'in altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin muafiyet alıp alamayacağı soruşturma kapsamında değerlendirilecektir.

J.1.1. Muafiyet Değerlendirmesi

1210 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar, Kanun'un 5. maddesindeki koşulların varlığı halinde yasaklayıcı 4. maddenin uygulanmasından muaf tutulabilmektedir. Bu noktada vurgulanması gereken, muafiyet verilebilmesi için 5. maddedeki dört koşulun tamamının sağlanması gerektiğidir. Bu koşullardan herhangi birinin sağlanmaması durumunda, diğer koşullar sağlansa dahi muafiyet verilemez. Kanun'un 5. maddesinde muafiyetin koşulları şu şekilde sayılmıştır:

*“ (a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
(b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
(c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
(d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan daha fazla sınırlandırılmaması.”*

1220 Dernek'in altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin, muafiyet için aranan koşullardan olumlu koşul olarak adlandırılan ilk iki koşulu sağlamadığı çok açıktır. Birinci olumlu koşula göre, “malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması” gerekmektedir. Dernek tarafından belirlenen altın alış ve satış fiyatlarının uygulanması zorunlu fiyatlar olması nedeniyle, bu uygulamanın getireceği ekonomik gelişme veya iyileşmeden bahsetmek mümkün değildir. İkinci olumlu koşula göre, ekonomik veya teknik gelişme ve iyileşmelerden tüketicilerin yarar sağlaması gerekmektedir. Altın alış ve satış fiyatlarının sabit fiyat olarak belirlenmesi sadece Dernek üyelerine fayda getirmektedir. Bu uygulama neticesinde, düşük fiyatla altın alma veya yüksek fiyatla altın satma imkanları sınırlanan tüketiciler doğrudan zarar görmektedirler. Altın alış ve satış fiyatının belirlenmesi ve tüm kuyumcuların belirlenen fiyatları uygulaması, hatta alınan kararlara uyulmasını sağlamak için çeşitli yaptırımların uygulanması sonucunda, ilgili pazarda rekabet tamamen ortadan kalkmakta ve bu rekabet ihlali zorunlu olandan fazla bir kısıtlama getirmektedir. Dolayısıyla, iki olumsuz koşul açısından da muafiyet verilmesi mümkün değildir.

1240 Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'nin altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirlediği ve dolayısıyla bu eylemin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin “Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi”

şeklindeki (a) bendi kapsamına girdiği, ayrıca Kanun'un 5. maddesindeki koşulların sağlanamaması nedeniyle bu ihlal bakımından muafiyetin söz konusu olamayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

1250 Dernek tarafından belirlenen fiyatlar tüm üyelerin uyması zorunlu olan sabit fiyatlardır. Mevcut durum bu olmasına rağmen, tavsiye veya maksimum niteliğinde fiyat açıklamanın bu dosya bakımından muafiyet alınamayacağı da değerlendirilmiştir: Dernek tarafından açıklanan fiyatlar tavsiye veya maksimum niteliğinde olsa idi bu uygulama 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki muafiyetin koşullarını sağlayabilirdi. Zira, Dernek tarafından açıklanan tavsiye veya maksimum niteliğindeki fiyatlar üyelerin altın fiyatlarındaki dalgalanmaları takip etmelerini kolaylaştırırken, tüketicilerin de altın fiyatları konusunda bilinçlenmelerini sağlayacaktı. Tavsiye veya maksimum niteliğinde olmasından dolayı açıklanan fiyatlardan düşük fiyatlarla satış yapmalarının önünde bir engel bulunmayan kuyumcular arasında rekabet devam edebilecekti. Ancak, yukarıda da ifade edildiği üzere, 1260 Dernek'in yıllardır belirlediği fiyatlar tavsiye veya maksimum niteliğinde değildir ve mevcut haliyle bu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet alması mümkün değildir.

J.2. Rakiplerin Faaliyetlerinin Zorlaştırılması

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (d) bendinde rekabeti sınırlayıcı karar ve eylemlere örnek olarak "rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi" verilmiştir.

1270 Soruşturma döneminde elde edilen belgelerden, belirlenen altın fiyatlarına uymayan üyelere çeşitli yaptırımlar uygulandığı tespit edilmiştir. Birçok genel kurul ve/veya yönetim kurulu kararında altın alış ve satış fiyatlarının belirlendiği, belirlenen fiyatlara uymayan üyelere uygulanacak yaptırımların belirtildiği sabit bulunmaktadır. Yaptırımlar uymama sıklığına göre ihtardan altın karşılığı bağış cezasına, diğer kuyumcular ve toptancılarla ilişkilerin kesilmesinden üyelikten ihraca kadar değişiklik göstermektedir. Diğer kuyumcuların şikayetleri üzerine, disiplin kurulu inceleme yapmakta, görüş doğrultusunda yönetim kurulu, kararlara uymayan üyeler hakkında yaptırım 1280 içeren karar almaktadır.

Örneğin, fiyat belirleme ve yaptırım uygulamaya yönelik alınan 3.7.2001 tarihli yönetim kurulu kararında, altın fiyatlarının istikrarının temini için alınan kararlar ve yaptırımlar açıkça belirtilmiş ve karar üyelere duyurulmuştur. Alınan kararlar doğrultusunda yönetim kurulu kararı ile fiyatlara uymadığı tespit edilen üyeye ikaz cezası; kararlara uymayan üyelere 10'ar gr altın karşılığı bağış alınması cezası verilmiştir. Yine Dernek kurallarına uygun satış yapmayan üyelere de bağış cezası verilmiştir.

1290 Üyelikten ihraç edilen üyenin ihraç sebebi de altın fiyatlarına uymamasından kaynaklanmaktadır. 9.3.2004 tarihli genel kurul kararına uymaması üzerine başlayan ihraç sürecinde, söz konusu genel kurulda, Dernek'in açıklamış

1300 olduğu fiyatlara riayet edileceği karara bağlanmıştır. Ardından yapılan 25.3.2004 tarihli başka bir toplantıda, fiyatları bozanlara cezai müeyyide uygulanacağı, tekrarı halinde üyelikten ihraç edileceği belirtilerek, fiyatlar ürünler için ayrı ayrı belirlenmiştir. Anılan toplantılarda alınan kararlara uymayan üyeler Fatih DAĞ ve İsmet GÖZEL'e 6.4.2004 tarihli yönetim kurulu kararı ile, "kuyumcu esnafı arasında birlik ve beraberliği, *fiyat istikrarını bozdukları*" gerekçesiyle ihtar cezası verilmiş, tekrarlanması halinde üyeliklerinin sona erdirileceği kendilerine bildirilmiştir. İsmet GÖZEL hakkındaki bir şikayet üzerine yönetim kurulu, uyarılara rağmen alınan kararlara uymayan İsmet GÖZEL'in üyelikten ihraç edilmesine karar vermiştir. İhraç kararı toptancılara ve diğer üyelere bildirilmiş ve İsmet GÖZEL ile alışverişte bulunulmaması belirtilmiştir.

1310 Elde edilen belge ve bulgular ışığında, altın alış ve satış fiyatını pazar dışında belirleyen Dernek'in alınan kararlara uymayan üyelere birtakım yaptırımlar uyguladığı, bazı üyelerin Dernek'ten ihraç edildiği ve faaliyetlerinin zorlaştırıldığı, dolayısıyla bu eylemlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin "rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi" şeklindeki (d) bendi kapsamına girdiği kanaatine ulaşılmıştır.

Bu durumda rakip faaliyetlerinin zorlaştırılması eyleminin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet alıp alamayacağı değerlendirilecektir.

J.2.1. Muafiyet Değerlendirmesi

1320 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan dört koşul açısından değerlendirme yapıldığında, öncelikle rakip faaliyetlerinin zorlaştırılması eyleminin anılan koşullardan hiçbirini sağlamadığı görülmüştür. Dernek tarafından alınan fiyat belirleme kararlarına uymayan üyeler hakkında önce sözlü/yazılı ihtar, daha sonra para cezası ve en son aşama olarak üyelikten ihraç ve alışverişin kesilmesi yaptırımları uygulanmaktadır. Dernek üyeliğinden ihraç ve alışverişin kesilmesi neticesinde faaliyetleri güçleşen teşebbüs orta veya uzun vadede piyasadaki çıkmak durumunda kalacak ve piyasadaki bu şekilde bir veya birkaç aktörün eksilmesi rekabeti olumsuz yönde etkileyecektir. Ancak, Dernek üyeliğinden ihraç ve alışverişin kesilmesi 1330 yaptırımının rekabete olan asıl olumsuz etkisi başka bir açıdan ortaya çıkmaktadır: Bu tür ağır bir yaptırımla karşı karşıya kalmak istemeyen kuyumcular fiyat rekabetine girişmekten kaçınmakta ve dolayısıyla piyasadaki etkin rekabet tamamen ortadan kalkmaktadır.

Birinci koşul açısından, belirlenen fiyatlara uymayan kuyumcuların faaliyetlerinin zorlaştırılması eylemi ile malların üretim ve dağıtımında ve hizmetlerin sunulmasında herhangi bir yenilik, ekonomik ya da teknik gelişme sağlanması söz konusu değildir. Ekonomik ya da teknik bir gelişme sağlamayan bir eylemin tüketiciye yarar sağlaması mümkün olmayacaktır. 1340 Aksine piyasada rakiplerin faaliyetinin zorlaştırılması ya da engellenmesi yahut rakiplerin piyasa dışına çıkarılması uzun vadede rekabeti olumsuz yönde etkileyeceğinden tüketici zarar görecektir. Diğer yandan rakip

1350 faaliyetlerinin zorlaştırılmasının, rekabeti zorunlu olandan fazla kısıtladığı, uygulanan yaptırımlarla fiyat birliğine uyulmasına zorlanarak rekabetin ortadan kaldırıldığı dikkate alındığında, iki olumsuz koşulun da sağlanmadığı görülmektedir. Bu itibarla, Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'nin pazar dışında belirlenen altın alış ve satış fiyatına yönelik alınan kararlara uymayan üyelere birtakım yaptırımlar uygulayarak, bazı üyeleri Dernek'ten ihraç ederek rakip faaliyetlerini zorlaştırması eyleminin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin "rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi" şeklindeki (d) bendi kapsamına girdiği, ayrıca Kanun'un 5. maddesindeki koşulların sağlanamaması nedeniyle bu ihlal bakımından muafiyetin söz konusu olamayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

J.3. Mal Arzının Kontrolü

1360 Yaz nöbetinin amacının, Manisa'da yazın azalan nüfus nedeniyle tüm kuyumcuların açık olmasını engelleyerek, piyasada arzın kontrolünü sağlamak olduğu tespit edilmiştir. Arz miktarı piyasa dışında belirlenmiş olmaktadır. Bu eylem bir bakıma bölge/müşteri paylaşımına da benzemektedir. Bölge veya müşteri paylaşımında bölge ya da müşteriler paylaşılırken, yaz nöbetinde hafta sonu günleri paylaşılmaktadır. Azalan talep nedeniyle rekabetin artacağı bu dönemde, piyasanın kendi aleyhlerine bozulmaması için yaz nöbeti oluşturmak ve sıkı bir şekilde uygulamak ihtiyacı duymaktadırlar. Bu noktada rekabet ihlali meydana gelmektedir. Bazı dönemlerde yaz nöbeti uygulamasına gidilmemesi ise nöbete uymayan birkaç kuyumcu olmasından kaynaklanmaktadır. Özellikle, Özkardeşler Kuyumculuk ortaklarının Dernek üyeliklerine son verilmesinden sonra, bu kişiler üzerinde herhangi bir yaptırım gücü bulunmayan Dernek yaz nöbeti uygulamasını zorunluluk nedeniyle sona erdirmiş, 2005 ve 2006 yıllarında yaz nöbeti uygulanmamıştır.

1370 Cumartesi günleri dükkanını açmak isteyen bir kuyumcunun nöbet sistemine uymaya zorlanması rekabetin engellenmesi niteliğindedir. Dolayısıyla, yaz nöbeti uygulaması 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin "mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi" şeklindeki (c) bendi kapsamındadır.

1380 Bu durumda mal arzının kontrolü eyleminin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet alıp alamayacağına değerlendirilmesi gerekmektedir.

J.3.1. Muafiyet Değerlendirmesi

1390 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan dört koşul açısından değerlendirme yapıldığında, ilk olarak yaz nöbeti yoluyla mal arzının kontrolü eylemi ile malların üretim ve dağıtımında ve hizmetlerin sunulmasında herhangi bir yenilik, ekonomik ya da teknik gelişme sağlanması söz konusu değildir. Ekonomik ya da teknik bir gelişme sağlamayan bir eylemin tüketiciye yarar sağlaması mümkün olmayacaktır. Aksine arz miktarının piyasa dışında belirlenmesi sonucunda tüketicilerin alternatif temin kaynağı ortadan kalkacaktır. Yaz nöbeti yoluyla mal arzının kontrolü uygulamasının tek

1400 faydası, nöbetçi oldukları hafta sonlarında satışlarını arttırma ve diğer hafta sonlarında ise istirahat edebilme imkanı elde eden Dernek üyesi kuyumculara olabilecektir. Bu eylem iki olumlu koşulu yerine getiremediğinden, diğer iki olumsuz koşul açısından değerlendirilmesine gerek görülmemiştir. Dolayısıyla, mal arzının kontrolü eyleminin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin "mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi" şeklindeki (c) bendi kapsamına girdiği, ayrıca Kanun'un 5. maddesindeki koşulların sağlanamaması nedeniyle bu ihlal bakımından muafiyetin söz konusu olamayacağı kanaatine ulaşılmıştır.

K. SONUÇ

23.3.2006 tarih ve 06-20/261-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapora, toplanan delillere, sözlü savunma toplantısındaki açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre,

- 1410 1- Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'nin faaliyetleri ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine Kurul Üyesi Mehmet Akif ERSİN'in farklı gerekçesi ve OYÇOKLUĞU ile,
- 2- Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'ne, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine muhalefetten aynı yasanın 16. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, 2005 yılı 10.485,16 YTL tutarındaki gayri safi gelirinin takdiren %1'i oranında olmak üzere 104,9 YTL idari para cezası verilmesine, ancak verilecek para cezası, asgari hadden aşağı olamayacağından, 2005/2 sayılı Tebliğ uyarınca asgari ceza miktarı olan 5.800 YTL idari para cezası verilmesine OYÇOKLUĞU ile
- 1420 karar verilmiştir.

28.03.2007 Tarih ve 07-28/255-88 Sayılı Kurul Kararı'na

KARŞI OY GEREKÇESİ

1) İlgili Kurul Kararı ile, Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'nin, aslında, belli bir meslek grubunun dernek faaliyetleri kapsamındaki ortak karar ve eylemleri olarak nitelendirilebilecek bazı davranışları, ihlal gerekçesi olarak görülmüş ve Derneğe idari para cezası verilmiştir. Halbuki, altın alım ve satım fiyatının belirlenmesi, rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılması ve mal arzının kontrol edilmesi gibi telâkki edilen ve rekabete aykırı olarak nitelenen söz konusu davranışlar, ilgili piyasanın, ilgili mesleğin ve ilgili meslek mensuplarının özellikleri göz önüne alındığında, böyle bir tanımlamadan ve ilgili piyasada rekabeti olumsuz yönde ve önemli ölçüde etkilemekten uzaktır.

2) Gerek Soruşturma açılması kararından önce, gerekse Soruşturma döneminde ilgili pazar gibi, geleneksel olarak varlığı ve farklı uygulamaları bilinen bir alanda, daha geniş çaplı ön inceleme veya araştırmalar yapılabilseddi, olan bitenler , rekabeti önemli ölçüde etkileyen karar veya eylemler şeklinde nitelendirilmeyebilecekti. Başlangıçta, öncelikle, var ise, rekabete aykırı uygulamalar tespit edilip, ilgili dernek yönetiminin ve esnaf kesiminin, nasıl davranacakları belirlenebilir, sonra da 4054 sayılı Kanunun 9.3. maddesine göre müeyyide destekli bir tebligat yapılabilirdi. Nitekim, ilgili esnaf, Soruşturma sürecinde üzerinde durulan her türlü uyarıya itiraz etmeksizin uymuş, uyulması istenilen kurallara riayetden geri durmamıştır.

3) Söz konusu Dernek veya Oda yönetimlerinin, ata lira, çeyrek gibi altınlara ait günlük azami satış fiyatlarını belirlemek, yaz nöbeti tutmak ve esnafın alınan ortak kararlara uygun hareket etmelerini temin gibi mevcut uygulamalarının, genel olarak ve özellikle de sektöre özgü sebeplerle, hem meslek mensubu esnaf, hem tüketiciler hem de mesleki oda veya dernek teşkilini zorunlu kılan " kamu iradesi " tarafından kamu yararı gerekçesiyle, öteden beri, alenen ve zımnen meşru görülmesi bilinen bir husustur. Bu sebeple, Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Teşekkülü olarak kabul edilen Esnaf ve Sanatkarlar Odalarına benzer fonksiyonları olan Kuyumcu ve Sarraflar Derneklerinin (ki, Oda kurmak için yeterli sayıda esnafın bulunmadığı hallerde tercih edilen organizasyon modeli olmaktadır) bulunduğu ilgili pazarlardaki benzer uygulamaların eskiden beri var olması ve ülkenin hemen her tarafında halen devam ediyor olması, bir bakıma bir karinedir ve bu tür uygulamalara muafiyet tanımak için yeterli bir gerekçedir. Dolayısıyla, Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği'nin karar ve eylemlerinin, "rekabeti olumsuz yönde etkilediği ve ihlal ettiği" şeklindeki bir tespit, somut ve yaygın, ilgili piyasada rekabeti önemli ölçüde etkileyen olumsuz bir olgunun varlığından ziyade, olsa olsa, bu yöndeki bir abartma veya kabule dayanmaktadır.

4) Rekabet politikası önemlidir. Kurul, 4054 Sayılı Kanun çerçevesinde takdir hakkını kullanır ve karar verirken, ilgili Pazar ve meslek mensupları gibi, geleneksel, kültürel ve sosyo-ekonomik özelliklere sahip alanlarda, muafiyetin anlamı ve sınırları üzerinde dikkatle durmalıdır. Gerekirse, bu tür pazarlarda,

şikayet veya "olay"ları grup veya bireysel muafiyet statüsünde ele alma yaklaşımını benimsemelidir.

5) Rekabet savunuculuğu görevinin gerekleri ve kaynak kullanımının etkinliği açısından bakıldığında, rekabete aykırı düşen yapı, işleyiş ve davranışları önlemenin soruşturma dışı çeşitli yöntemlerinin bulunduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, ilgili sektördeki ve ilgili coğrafi pazarlardaki olumsuz etkileri ihmal edilebilir nitelikteki birtakım sınırlı, bireysel veya istisnai uygulamaları soruşturma açmadan çözmek mümkün iken, bu yola gitmeyip soruşturma açarak ve ihlalin varlığı şeklinde kararlar vererek çözmeye çalışmak, Rekabet Kurulu'nun etkinliği açısından bir gösterge olmayacak, bilakis, öncelik sıralamasına ve usûl ekonomisine aykırı düşecektir.

6) Ayrıca, yapılan şikayetlerde, aslında, etkin yönetim anlayışına ters düşen tavır ve davranışlar içinde olabilen Oda veya Dernek yönetim veya yöneticileri ile üyeler arasındaki bir takım anlaşmazlıkların Rekabet Kurumu üzerinden çözülmeye çalışılması gibi bir eğilimin de var olabileceğinin gözden uzak tutulmaması gerekirdi.

Manisa Kuyumcular ve Sarraflar Derneği hakkında verilen Kurul Kararı'na , yukarıda sözü edilen gerekçeler ile katılma imkanı bulamadım.

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI
Kurul üyesi

(28.3.2007 tarihli, 07-28/255-88 sayılı Kurul Kararı'na)
FARKLI OY GEREKÇESİ

Soruşturma, Manisa Kuyumcular Odasının birtakım uygulamalarının Kanun'un 4. maddesine aykırı olup olmadığının tespiti amacıyla açılmıştır. Soruşturma Raporunda ihlal olarak üç eylem tanımlanmıştır. Bunlardan ilk ikisi; 'altın alım ve satım fiyatlarının Oda tarafından belirlenmesi' ve 'rakiplerin faaliyetlerinin zorlaştırılması'dır. Bu konulara ilişkin tespitlere ve Kurulun değerlendirmelerine esas itibarıyla iştirak edilmektedir.

Ancak, üçüncü ihlal iddiası olan 'mal arzının kontrolü'ne ilişkin değerlendirmelere iştirak etmem mümkün olamamıştır. Mal arzının kontrolü ve dolayısıyla Kanun'un ihlali olarak nitelendirilen eylem şudur: Kuyumcular Odası Yönetim Kurulu, 2001 yılında yaz tatili uygulamasına geçilmesi kararı almıştır. Bu çerçevede yaz aylarında cumartesi günleri dükkanlar kapatılmakta, müşterilerin talebini karşılamak üzere de nöbetleşe olarak bazı dükkanlar açık tutulmaktadır. Bu eylem Soruşturma Heyeti tarafından 'mal arzının kontrolü' olarak nitelendirilmekte ve Kurul çoğunluğu da bu görüşe iştirak etmektedir.

'Mal arzının kontrolü'nün ihlal sayılabilmesi için piyasadaki rekabetin üzerinde olumsuz etki doğurması gerektiği literatürde de benimsenen bir görüştür. Teorik olarak, rakip teşebbüslerin bir araya gelerek piyasaya arz edecekleri ürün miktarı üzerinde anlaşmaya varmalarının, arzın kısıtlanması ve böylece fiyatların yükseltilmesi gibi rekabeti sınırlayıcı etkiler doğurması beklenmektedir. Bu nedenle de bu tür uygulamalar ihlal kapsamında yer almaktadır. Ancak, bir teşebbüs birliği olan Manisa Kuyumcular Odasının rakipler arasında rekabeti kısıtlama amacı olmayan, bir anlamda çalışma düzenine ilişkin olarak aldığı bir mesleki kararı rekabet kurallarına aykırı olarak değerlendirmek mümkün değildir. Bu uygulama teknik anlamda 'mal arzının kontrolü' olarak nitelendirilemez. 'Mal arzının kontrolü' tek başına değil, fiyatların artması, bilgi değişimi ve özellikle piyasa paylaşımı gibi başka anlaşma veya uygulamalarla bir arada bulunduğu anda anlamlı ve ihlal mahiyetindedir. Aksinin kabulü, rekabet literatürüne pek de rastlanmayan ve benim katılmamın mümkün olmadığı ilginç bir katkı olacaktır.

Bu itibarla, diğer ihlaller yönünden çoğunluk görüşüne katılmakla beraber, mal arzının kontrolü olarak nitelenen uygulamanın ihlal olmadığı düşüncesiyle bu farklı gerekçenin yazılması gereği ortaya çıkmıştır.

Mehmet Akif ERSİN
Kurul Üyesi